

XIV. ULUSLARARASI KATILIMLI ULUSAL TARIM EKONOMİSİ KONGRESİ

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

15-17 Eylül 2021

ISBN No: 978-605-73815-0-7

Organizasyon Sekreteryası

MOTTO
www.motto.tc

0232 446 06 10
info@motto.tc

BİLDİRİ KİTABI

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Davet	1
Kurullar	2
Kongre Ana Başlıkları	5
Bilimsel Program	6
Sözlü Bildiri Özetleri	15
Poster Bildiri Özetleri	64
Kongre Sonuç Açıklaması	67
Sponsorlar ve Destekleyen Kuruluşlar	68

Davet

Değerli akademisyenler ve araştırmacılar,

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü ev sahipliğinde 15- 17 Eylül 2021 tarihleri arasında düzenlemeyi planladığımız XIV. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi'ni içinde bulunduğumuz pandemi koşulları sebebiyle yine aynı tarihlerde olmak üzere E-Kongre olarak düzenleme kararı almış bulunuyoruz.

Kongrede sürdürülebilir kalkınma, tarım politikası, tarımsal piyasalar, finansal piyasalar ve tarım, uluslararası ticaret, pazarlama, tarıma dayalı sanayi, kırsal kalkınma, tarımsal yayım, küreselleşme, iklim değişikliği ve çevre sorunları gibi ülkemizi ve küresel ölçekte tarım ekonomisini ilgilendiren konularda bilimsel tartışmalar yapılacak olup sözlü ve poster sunumlar gerçekleştirilecektir.

Mücbir sebeple almış olduğumuz bu kararı anlayışla karşılayacağınızı umarak saygılarımızı sunuyor, tüm ilgili akademisyenlerin ve araştırmacıların katılımlarını bekliyoruz.

Prof. Dr. Cemal ATICI
Kongre Düzenleme Kurulu Başkanı
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Tarım Ekonomisi Bölümü

Düzenleme Kurulu

Kongre Onursal Başkanları

Prof. Dr. Osman Selçuk ALDEMİR
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. İbrahim GENÇSOYLU
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekanı

Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Cemal ATICI
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölüm Başkanı

Düzenleme Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Göksel ARMAĞAN
Prof. Dr. Ferit ÇOBANOĞLU
Prof. Dr. Renan TUNALIOĞLU
Doç. Dr. Osman Orkan ÖZER
Doç. Dr. Altuğ ÖZDEN

Düzenleme Kurulu Sekreteryası

Doç. Dr. Gökhan ÇINAR
Arş. Gör. Halil İbrahim YILMAZ
Arş. Gör. Sıdıka BOZKIRAN
Tel: 256-772 70 22-23/6504
E-mail: gokhan.cinar@adu.edu.tr

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Cuma AKBAY
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Prof. Dr. Metin ARTUKOĞLU
Ege Üniversitesi

Prof. Dr. Cemal ATICI
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Prof. Dr. M. Ömer AZABAĞAOĞLU
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Zeki BAYRAMOĞLU
Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Turan BİNİCİ
Harran Üniversitesi

Prof. Dr. İsmet BOZ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Vedat DAĞDEMİR
Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Erdal DAĞISTAN
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Erdoğan GÜNEŞ
Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Bahri KARLI
Süleyman Demirel Üniversitesi

Prof. Dr. Halil KIZILASLAN
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Prof. Dr. Haydar ŞENGÜL
Çukurova Üniversitesi

Prof. Dr. Sibel TAN
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Prof. Dr. Hasan VURAL
Bursa Uludağ Üniversitesi

Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Prof. Dr. İbrahim YILMAZ
Akdeniz Üniversitesi

Doç. Dr. Köksal KARADAŞ
İğdır Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Bekir AYYILDIZ
Yozgat Bozok Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Önder Volkan BAYRAKTAR
Siirt Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Hasan Gökhan DOĞAN
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Dr. Berrin TAŞKAYA TOP
T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü [TAGEM]

Dr. Gonca G. YAVUZ
T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü Müdürlüğü [TEPGE]

Tarım Ekonomisi Kongresi Ana Başlıkları

- Sürdürülebilir Kalkınma
- Tarımsal Piyasalar
- Finansal Piyasalar ve Tarım
- Uluslararası Tarım Ticareti
- Tarım Politikası
- Tarımsal Pazarlama
- Girişimcilik
- Kırsal Kalkınma
- Tarımsal Yayım
- Tarıma Dayalı Sanayi
- Tarımsal İşletmecilik
- Çevre Ekonomisi
- Doğal Kaynaklar
- İklim Değişikliği ve Tarım

XIV. ULUSAL TARIM EKONOMİSİ KONGRESİ
15-17 Eylül 2021 E-Kongre Bilimsel Program
Sözlü Bildiri Programı

15.09.2021 [Çarşamba]

15.09.2021 [Çarşamba]	
Açılış 10.00-11.00	Açılış Töreni ve Açılış Konuşması
Oturum (1)	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hasan VURAL
11.00-12.20	Türkiye’de Cumhuriyetten Günümüze Kırsal Kalkınma Politikaları, Osman İNAN, Sema KONYALI
	Yeni Kırsal Kalkınma Paradigması Açısından LEADER Yaklaşımı Analizi ve Türkiye Potansiyeli, Ali AĞÖREN, Bülent GÜLÇUBUK
	AB ve Türkiye’de Kırsal Kalkınma Göstergelerinin Nuts Düzeyinde Karşılaştırılması, Fırat ASLAN, Göksel ARMAĞAN
	Kırsal Kalkınma Çalışmalarında İnsan Odaklı Bir Yaklaşım İçin Kırsal Yoksunluğun Ölçülmesine İlişkin Bir Değerlendirme, Emine ARSLAN PAULİ, Bülent GÜLÇUBUK

Öğle arası

15.09.2021 [Çarşamba]	
Oturum (2)	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet BOZOĞLU
13.00-14.00	Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) Bazında Tarıma Yönelik Olarak Türkiye Tarafından Gerçekleştirilen Faaliyet ve Süreçlerin Değerlendirilmesi, Ferit ÇOBANOĞLU, Halil İbrahim YILMAZ
	Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına Uyumda Tarım ve Orman Bakanlığı Stratejik Planı’nın (2019-2023) Analizi, Vijdan KURNAZ
	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Gözetiminde Değerlendirilen ve Katkı Sağlanan Tarıma Yönelik Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Değerlendirilmesi, Ferit ÇOBANOĞLU, Halil İbrahim YILMAZ

10 dakika ara

<i>15.09.2021 [Çarşamba]</i>	
Oturum (3)	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ferit ÇOBANOĞLU
14.10-15.30	Tarım İşletmelerinde Kimyasal Girdi Kullanımında Karar Kriterlerinin Belirlenmesi: Konya İli Örneği, Zeki BAYRAMOĞLU, Orhan EROĞLU
	Türkiye’de Sera Çiftçilerinin Pestisit Kullanımı ve Risk Algılamaları: Mersin İli Örneği, Seyit HAYRAN, Ahmet Duran ÇELİK, Aykut GÜL
	Türkiye’de Üreticilerin Gübre Kullanımına Bağlı Çevre Sorunlarına Karşı Tutumları, İlkay EREMİR, Erol ÖZKAN, Banu KADIOĞLU, Hilal YILMAZ, Şerife Gülden YILMAZ, Şeyda İPEKÇİOĞLU, Yunus Emre TERZİ
	Tarım İşletmelerinin Tarımsal Sulamaya Bakışlarının Tek Yönlü Varyans Analizi: Harran Ovası Örneği, Mustafa Hakkı AYDOĞDU, Hatice PARLAKÇI DOĞAN

10 dakika ara

<i>15.09.2021 [Çarşamba]</i>	
Oturum (4)	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Zeki BAYRAMOĞLU
15.40-16.40	Tarımsal Etkinlik Düzeyinin Coğrafik Bölgeler İtibariyle Farklılaşması: Veri Zarflama Metafrontier Analizi, Alamettin BAYAV, Orhan GÜNDÜZ, Bahri KARLI
	Tarımda Etkinlik ve İşletme Büyüklüğü İlişkisi, Alperen KIR, Altuğ ÖZDEN
	Türkiye Su Ürünleri Endüstrisinin Rekabet Gücünün Değerlendirilmesi, Çağatay YILDIRIM, Vedat CEYHAN, Hatice TÜRK TEN

10 dakika ara

15.09.2021 [Çarşamba]

Oturum (5)	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Orhan GÜNDÜZ
16.50-17.50	Üreticilerin Damla Sulama Hibelerinden Yararlanma Durumu ve Davranışları: İzmir, Manisa, Denizli Örneği, Zerrin ÇELİK, Şener ÖZÇELİK, Zübeyde ALBAYRAM DOĞAN, Başak AYDIN
	Samsun İli Çarşamba İlçesindeki Tarım İşletmelerinin Tarım Kredi Kooperatiflerinin Kredisine Erişimi ve Kredi Talebini Etkileyen Faktörler Ahmet KARAGAYTAN , Mehmet BOZOĞLU
	Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Kiralanması: Kısıtlar ve Fırsatlar, Süleyman KARAMAN, Hüseyin BAYRAKTAR

16.09.2021 [Perşembe]

<i>16.09.2021 [Perşembe]</i>	
Oturum (1)	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ferit ÇOBANOĞLU
09.00-10.40	Çok Uluslu Şirketlerin Uluslararası Tarım Politikalarına Etkileri, Hediye CERİT, Emine OLHAN
	Tarımsal Ticaret ve Gıda Güvenliği: Tarımsal Ticaret Politikalarının Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SKH) Katkıları, Sabri ER
	Türkiye’de Sert Çekirdekli Meyvelerin Üretim ve İhracatında Rekabet Gücünün Değerlendirilmesi, Sinan DURU, Seyit HAYRAN, Aykut GÜL
	Coğrafi İşaret Tescilinin Yaratacağı Sosyo-Ekonomik Etkilerinin İncelenmesi: Bozcaada Çavuş Üzümü Örneği, Eylem DURMUŞ, Sema Ezgi YÜCEER, Sibel TAN
	Akhisar’ın Sofralık Zeytin İhracatında Kalite ve Markalaşma, Kübra ÇÜMEN, Renan TUNALIOĞLU

10 dakika ara

<i>16.09.2021 [Perşembe]</i>	
Oturum (2)	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Göksel ARMAĞAN
10.50-12.10	Tarım Kredi Kooperatifleri Tarafından Uygulanacak Sözleşmeli Üretim Modelinin Tarımsal Üreticiyi, Sanayiciyi ve Tüketiciyi Korumadaki Rolü, Kerem TOSUN, Selma KAYALAK
	Türk Tohumculuk Firmalarının Ar-Ge Faaliyetlerinin Desteklemesi için Model Önerileri, Hasan ÇELEN
	Arazi Kullanım Politikalarının Tarım Arazilerinin Korunması ve Tarım Dışı Arazi Dönüşümleri Üzerindeki Etkisi, Süleyman KARAMAN, Hatun Gül AYGÜN
	Yozgat İlinde Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programından Yararlanan Yatırımcıların Program Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi, Uğur SAĞLAM, Banu Çiçek TOKGÖZ

Öğle arası

<i>16.09.2021 [Perşembe]</i>	
Oturum (3)	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Renan TUNALIOĞLU
13.00-14.20	Türkiye’de Büyükbaş Hayvancılık Sektöründeki Gelişmeler, Aslı DALGIÇ, Vecdi DEMİRCAN
	Van İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi, Mustafa TERİN, Melike CEYLAN, Kenan ÇİFTÇİ, İbrahim YILDIRIM
	Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Teknik Yapısı Uşak İli Örneği, İlker GÖÇÖĞLU, Mevlüt GÜL
	Besi İşletmelerinde Çevresel Sürdürülebilirlik Düzeyi ve Etkili Faktörler: Samsun İli Örneği, Uğur BAŞER, Mehmet BOZOĞLU

10 dakika ara

<i>16.09.2021 [Perşembe]</i>	
Oturum (4)	Oturum Başkanı: Doç. Dr. Osman Orkan ÖZER
14.30-15.50	Türkiye’de Topraksız Üretim Yapan İşletmelerde Atık Suların Yeniden Kullanımı, Hatice TÜRK TEN, Çağatay YILDIRIM, Vedat CEYHAN, Rıdvan KIZILKAYA, Arife ŞİMŞEK, Duygu ÖZKARTAL, Özgür ÖZKARTAL
	Yeşil Mutabakat ve Biyoekonomi Stratejisi Perspektifinden Tarladan Mutfağa Atıkların Yönetimi: Türkiye’nin Sıfır Atık Hedefi, Kadriye Elif MAÇİN, İbrahim DEMİR
	Ekonomik Büyüme ve Atık İlişkisinin Panel Veri Analizi ile Değerlendirilmesi, Makbule Nisa MENCET YELBOĞA, Fatma Dilek METİN

10 dakika ara

<i>16.09.2021 [Perşembe]</i>	
Oturum (5)	Oturum Başkanı: Doç. Dr. Altuğ ÖZDEN
16.00-17.00	Agroekolojinin Türkiye Tarımındaki Durumu ve Tarım Ekonomisinin Rolü, Tayfun ÖZKAYA, Fatih ÖZDEN
	İklim Değişikliğinin Hayvansal Üretime Etkileri: Ardahan Örneği, Özlem EŞTÜRK, Dilek AYKIR
	Çorum İli Çeltik Üreticilerinin İklim Değişikliği Algıları ve Uyum Stratejilerini Etkileyen Faktörler, Fatma ÖZ, Mehmet BOZOĞLU

10 dakika ara

<i>16.09.2021 [Perşembe]</i>	
Oturum (6)	Oturum Başkanı: Dr. Berrin TAŞKAYA TOP
171.10-18.10	Afyonkarahisar İlinde Patates Üreticilerinin Sosyo-Demografik Özellikleri ve Pazarlama Sorunları, Bektaş KADAKOĞLU, Bahri KARLI
	Zeytinciliğin Devriâleminde Yeni Arayışlar, Renan TUNALIOĞLU, Mücahit Taha ÖZKAYA

17.09.2021 [Cuma]

<i>17.09.2021 [Cuma]</i>	
Oturum (1)	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Zeki BAYRAMOĞLU
08.45-10.05	Türkiye’de Geçmişten Günümüze Akıllı Tarım Uygulamaları, Emine BOZ YILMAZER, Renan TUNALIOĞLU
	Tarımsal Yayında Dijital Teknolojilerin Kullanımı, Tayfun ÇUKUR, Figen ÇUKUR
	Üreticilerin Tarımsal Faaliyetlere ve Yeniliklere Karşı Tutumları: Edirne İli Örneği, Erol ÖZKAN, Başak AYDIN, Ozan ÖZTÜRK, Selçuk ÖZER, Ülviye ÇEBİ

5 dakika ara

<i>17.09.2021 [Cuma]</i>	
Oturum (2)	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet BOZOĞLU
10.10-11.30	Van İli Silajlık Mısır Üretim Maliyetinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma, Hediye KUMBASAROĞLU, Emine AŞKAN
	Türkiye’de Yem Fiyatlarında Soya Etkisi, Merve AYYILDIZ
	Mardin İlinde Damla Sulama Desteği Alan ve Almayan İşletmelerde Dane Mısırın Üretim Girdileri ve Maliyetleri, Şeyda İPEKÇİOĞLU, Tali MUNİS, Meral ANLAĞAN TAŞ
	Şanlıurfa İlinde Damla Sulama Desteği Alan ve Almayan İşletmelerde Pamuğun Üretim Girdileri ve Maliyetleri, Şeyda İPEKÇİOĞLU, Meral ANLAĞAN TAŞ, Tali MUNİS

5 dakika ara

<i>17.09.2021 [Cuma]</i>	
Oturum (3)	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hasan VURAL
11.35-12.35	Bozcaada'da Kadın Girişimcilik Potansiyelinin Belirlenmesi ve Geliştirilmesi Stratejileri, Sibel TAN, Selma KAYALAK, Bengü EVEREST, Sema Ezgi YÜCEER, Eylem DURMUŞ
	IPARD Destekleri Kapsamında Proje Sunan Yatırımcıların Yapısal Özelliklerinin Belirlenmesi: TR-22 Bölgesi Örneği, Sibel TAN, Bengü EVEREST, Sema Ezgi YÜCEER, Ümit ORTAN
	Tarım İşletmelerinde İşgücü Başına Düşen Sermayenin İşletme Başarısına Etkisi, Zuhul KARAKAYACI, Merve BOZDEMİR AKÇİL, Orhan EROĞLU, Zeki BAYRAMOĞLU

Öğle arası

Özel Oturum

<i>17.09.2021 [Cuma]</i>	
Özel Oturum	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Semiha KIZILOĞLU
	Güncel Gelişmeler Bağlamında Tarım Ekonomisi Eğitimi
14.30-16.30	Tarımsal Piyasalardaki Dinamikler ve Tarım Ekonomisi Eğitimi <i>Prof. Dr. Canan Fisun ABAY</i>
	İlgili Paydaşlar ve Tarım Ekonomisi Eğitimi <i>Prof. Dr. Renan TUNALIOĞLU</i>
	Güncel Konular Bağlamında Tarım Ekonomisi Eğitimi <i>Prof. Dr. Fahri YAVUZ</i>
	İlgili Bilim Dalları Etkileşiminde Tarım Ekonomisi Eğitiminin Geleceği <i>Prof. Dr. Cemal ATICI</i>

Ara:16.30-16.45

16.45-17.30 [Kapanış Konuşması]

POSTER BİLDİRİLER

Yazar Adı Soyadı	Kurumu	Bildiri Başlığı
Sıdika BOZKIRAN Göksel ARMAĞAN	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü	Değer Zinciri Kavramı ve Analizi
Osman İNAN Sema KONYALI	Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü	Gıda Hakkı, Gıda Güvencesi, Gıda İsrafı Kavramları ile İlgili Temel Kavramlar Işığında Gıda Politikalarının İncelenmesi

SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

KIRSAL KALKINMA

Türkiye’de Cumhuriyetten Günümüze Kırsal Kalkınma Politikaları

Osman İNAN, Sema KONYALI

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Kırsal kalkınma Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Türkiye’nin en önemli konularından biri olmuş, günümüzde ise önemi giderek artmıştır. Cumhuriyetin kuruluşu ile başlayan çağdaşlaşma çabaları ve kırsal kalkınma çalışmaları tüm zorluk ve engellere karşın dönemin olanakları içerisinde başarıyla yürütülmüştür. 1960 yılından itibaren ise planlı kalkınma anlayışı hâkim olmuş ve Avrupa Birliği süreçleri dikkate alınarak daha sistematik plan ve programlarla tarım sektörünün geleceğine ve dönüşümüne ilişkin politikalar uygulanmıştır. Kırsal kalkınma politikaları ve tarım politikaları birbirleriyle iç içe olan kavramlardır. Tarım politikasının konuları arasında kırsal kesimde yaşayanların gereksinimini karşılayabilmek için çözüm yolları aramak da gelmektedir. Kırsal kalkınma politikalarının daha etkin ve iyi bir şekilde uygulanması, tarım sektörünü olumlu yönde etkileyecektir. Tarım politikası kararlarının başarıya ulaşmasında, kırsal alanda gerçekleştirilecek yatırımlar ve kırsal alana yönelik politikalar son derecede önem arz etmektedir. Kırdan kente göçün artması, eğitim ve sağlık altyapısının yetersizliği, tarımın milli gelirden aldığı payın azalması, tarım alanlarının ve çiftçi sayısının azalması kırsal kalkınma konusunda atılması gereken birçok adım olduğunu göstermektedir. Türkiye’de kırsal kalkınma politikalarını belirli dönemlere ayırmak mümkündür. Cumhuriyetin ilk kuruluşu olan 1923 yılında kurumların temellerinin atılması, üretim odaklı politikaların uygulanması ve gelir artışlarının sağlanması, tarımsal eğitimin bilincinin artırılması, çağın gerekliliklerinin yakalanması hedeflenmiştir. 1960 yılı sonrasında ise Ankara antlaşması ve bunun getirdikleri, kalkınma planları anlayışı ile daha farklı politikalar oluşturulması sağlanmıştır. 1973 yılı sonrası AB ile yaşanan gelişmeler, uluslararası projelerden yararlanılması, 1980 yılı sonrası küresel tarımsal üretimdeki gelişmeler, küresel ekonomi modelinin getirdikleri, uluslararası tarım ticareti gibi konular hükümetleri kırsal kalkınma konusunu derinden etkileyen kararlar almaya itmiştir. Tüm bunlara 1996 yılı gümrük birliği konusunda yaşanan gelişmeler, 1999 yılı ilerleme raporlarının oluşturulması, 2007 yılı sonrası kurumlarda daha çok dönüşümler yaşanması eklenmiştir. Bu çalışmada, Türkiye’de kırsal kalkınma politikaları ve geçirdiği değişimler dönemlere ayrılmış ve ayrıntılı bir şekilde incelenerek öneriler ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda çalışma, Türkiye’nin kırsal kalkınma konusundaki hedeflerine, önceliklerine ve faaliyetlerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal kalkınma, tarım, tarım politikası

Yeni Kırsal Kalkınma Paradigması Açısından LEADER Yaklaşımı Analizi ve Türkiye Potansiyeli

Ali AĞÖREN

Ankara İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Bülent GÜLÇUBUK

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Yeni Kırsal Kalkınma Paradigması” açısından önemli ve özel bir konumda değerlendirilen LEADER programının Ortak Tarım Politikası içindeki önemi artarak devam etmektedir. LEADER programı ve yaklaşımı, uzun yıllardır farklı AB ülkelerinde uygulanan yerel projelerle alan bazlı, aşağıdan-yukarıya, katılımcı ve kapsayıcı kalkınma anlayışının uzun süreli ve başarılı bir örneği olarak kabul edilmektedir. AB adayı ülkemizin hem tarım hem de kırsal kalkınma politikaları da hali hazırda AB’nin ve OTP’nin etkisi altındadır. Mevcut tarım ve kırsal kalkınma politikalarının AB ile uyumlaştırılması için yapısal dönüşümler devam etmekte ve Türkiye LEADER programının uygulanması çalışmalarını da sürdürmektedir. Türkiye’nin araçsal ve kavramsal düzeyde gösterdiği değişime rağmen bu değişimlerin kırsala etkisi tartışmalıdır. Türkiye’nin kırsal alanlarda yaşadığı kurumsal kapasiteye ve altyapıya dayalı sorunlar bu değişimin yetersiz kalmasıyla ilişkilendirilmiştir. Dahası uygulanan pek çok kırsal kalkınma programının Türkiye’nin kırsal alanlarının sorunlarını ve ihtiyaçlarını adres göstermediği kabul edilmektedir. Bu genel çerçevede, yeni kırsal paradigmaya uygun olarak, yerel-kırsal alanların sorunlarını ve ihtiyaçlarını kapsayan bütüncül bir yaklaşımın ihtiyacı farklı platformlarda tartışılmaktadır. Bu çalışmada LEADER yaklaşımı bu ihtiyacı karşılamada önemli bir potansiyel olabilir mi, sorusuna cevap aranmaktadır. Çalışmanın ana sorunsalını LEADER yaklaşımının AB düzeyinde kırsala etkisi ve Türkiye özelinde kırsal kalkınma açısından potansiyelinin değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Mevcut tartışmalar, politika metinleri ve vaka çalışmaları analizleri göstermektedir ki Türkiye LEADER programının uygulamasında karşılaşacağı birtakım önemli fırsatlara sahipken, sahip olduğu kurumsal ve altyapısal durumlar sorunlara yol açabilecektir. Çalışma analitik bir araştırma niteliğinde olup, öncelikle konu ilgili çalışmalar, politika raporları, kamu ve sivil kuruluşların dokümanları ile bazı kırsal kalkınma proje ve faaliyetleri incelenerek, farklı açılardan niteliksel analizlere gidilecektir.

Anahtar Kelimeler: LEADER, kırsal kalkınma, kalkınma paradigması, katılımcı-kapsayıcı kalkınma, aşağıdan-yukarıya kalkınma

AB ve Türkiye'de Kırsal Kalkınma Göstergelerinin Karşılaştırılması
Fırat ASLAN, Göksel ARMAĞAN
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Kırsal kalkınma, ülkelerin ve ulusların; sosyal, kültürel, çevresel, tarımsal ve ekonomik bakımdan gelişmesine yönelik çalışmaları ve araştırmaları içermektedir. Kırsal kalkınma kavramı, 19. yüzyılın başlarından beri ortaya çıkmış ve dünyada yürütülen çok boyutlu politikalarla birlikte değişikliklere uğrayarak, yaşadığımız son yüzyıla kadar gelmiş bulunmaktadır. Kırsal alanların sürdürülebilir kalkınması, başta AB olmak üzere bütün dünya için büyük önem arz etmektedir. Yeni yüzyılın en etkili entegrasyonlarından olan AB; ülkelerin, şehirlerin ve bölgelerin sosyoekonomik ve sürdürülebilir kalkınma göstergelerini farklı istatistikler ve değişkenler ile sınıflandırıp tasnif etmektedir. Bu konular yardımıyla; şehirler, bölgeler ve ülkelerarası kalkınmışlık düzeyi ve kıyaslama daha somut bir şekilde ölçülmekte olup, sürdürülebilir kalkınma ekseninde ortaya konulması önem taşımaktadır. Bu araştırmada, AB ve Türkiye'de kırsal kalkınma göstergelerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Çalışmada ele alınan sürdürülebilir kalkınma göstergeleri; nüfus, eğitim, sağlık, sosyal ve ekonomik olmak üzere beş ana gruba ayrılmış olup, 2019 yılına ait veriler Eurostat'tan elde edilmiştir. Nüfus sayısı açısından; Almanya, Türkiye, Fransa, İngiltere ve İtalya gibi ülkeler ilk sıralarda yer almaktadır. Araştırmada, yapılan istatistiksel analizler ve karşılaştırmalar sonucunda elde edilen verilere göre, 2019 yılında Cari Fiyatlarla GSYH ülke sıralamasında; Almanya 3.449 milyar Euro ilk sırada, Türkiye 679.510 milyon Euro ile yedinci sırada ve Malta ise 13.462 milyar Euro ile son sırada yer almakta olup, Almanya'dan sonra İngiltere, Fransa ve İtalya gibi ülkeler gelmektedir. Sağlık sektörünün önemli bir alt göstergesi olan 100 bin kişi başına düşen hekim sayısı, 2019 yılı ülke sıralamasında; Yunanistan yüz bin kişi başına düşen 616 hekim ile birinci sırada, bunu takiben Portekiz, Fransa, Almanya ve İtalya gibi ülkeler olup, Türkiye ise 195 hekim ile AB ülkeleri arasında son sırada yer almaktadır. Türkiye, kullanılan tarım alanlarında AB ülkeleri arasında ilk sırada yer alıp tarımsal üretim faaliyetleri ve üretim çeşitliliği açısından önem taşımaktadır. Avusturya toplam kullanılan tarım alanının %25,33'lük payını organik tarım amaçlı kullanarak, AB ülkeleri arasında ilk sırada, bu ülkeden sonra organik tarım alanının en yüksek olduğu ülke Estonya, İsveç ve İtalya gibi ülkeler olup, Türkiye kullandığı tarım alanının %1,44'lük organik tarım alanı ile son sıralarda yer almaktadır. Tarımsal kaynaklı sera gazı emisyonu 2019 yılı ülke sıralamasında; İrlanda %32,4 oran ile birinci sırada, %23'lük oran ile Danimarka ikinci sırada, Türkiye ise %13,1'lik pay ile yedinci sırada yer almakta olup son sıralarda Kıbrıs, Malta ve Lüksemburg yer almaktadır. Araştırmada; AB ülkeleri açısından Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve bazı İskandinav ülkelerinin diğer ülkelerden büyük ölçüde farklılıkların bulunduğu ve ele alınan kalkınma göstergeleri açısından ilk sıralarda yer aldığı sonucu ortaya konmuştur.

Bilgilendirme: Fırat ASLAN, YÖK 100/2000 Doktora Projesi Sürdürülebilir Tarım Öncelikli Alanında YÖK'e teşekkür eder.

Anahtar Kelimeler: Kırsal kalkınma göstergeleri, AB, Türkiye

Kırsal Kalkınma Çalışmalarında İnsan Odaklı Bir Yaklaşım İçin Kırsal Yoksunluğun Ölçülmesine İlişkin Bir Değerlendirme

Emine ARSLAN PAULI, Bülent GÜLÇUBUK

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Dünyada mekânsal olarak yoksunlukların belirlenmesinde kullanılan yöntemlerden birisi endeksleme ölçütüdür. Endeksler belirlenen coğrafyanın geneli için bu hedefi gerçekleştirirken, mekansal olarak mevcut kentsel ve kırsal farklılıkları dikkate alamamaktadır. Kırsal alandaki yoksunluk durumunun ortaya koyulması, gerekli planlama çalışmalarına yön vermek adına önem taşımaktadır. Her ne kadar yoksulluk ve yoksunluk kavramları birbirine yakın kavramlar olarak görülse de kırsaldaki yoksulluk yalnızca maddesel ihtiyaçları kapsarken, “kırsaldaki yoksunluk” gelirin dışında istihdam, eğitim, kültür, dezavantajlı gruplar ve sağlık gibi çoklu boyutlarla ele alınmalıdır. Kırsalla ilgili kıyaslanabilir veri mevcudiyetinin sınırlılığı, kırsal alanda yoksunluğun saptanması için oluşturulabilecek göstergelerin az olmasına yol açmaktadır. Diğer yandan, zaman içinde yasal düzenlemelerle ortaya çıkan kırsal alan tanımındaki değişim, kırsal alan konusunda yapılan tüm araştırmaları etkilediği gibi yoksunlukla ilgili yapılabilecek çalışmaları da sınırlamaktadır. Bu çalışmada, kırsal alanda yoksunluk kavramsal olarak çeşitli boyutlarıyla irdelenecek, söz konusu sınırlılıklarla birlikte, Türkiye için nicel olarak yoksunluğun boyutlarının ortaya konulmasına çalışılacaktır. Burada, ilçe düzeyinde mevcut verilere dayanarak oluşturulan göstergelerle kırsal alandaki yoksunluğu çok boyutlu olarak ortaya koyacak endekslemelerde hangi verilere gereksinim duyulduğu ve bunun nasıl oluşturulması gerektiği tartışılacaktır. Çıkacak sonuçlarla kırsal kalkınma çalışmalarının sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyal, kültürel, vd. alanlarda da etkililiğinin artırılmasına yönelik önerilerde bulunulacaktır. Bu boyutuyla çalışma eksploratif bir araştırma olup, özgün bir nitelik taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal kalkınma, kırsal yoksulluk, yoksunluk, kırsal yoksunluk

Tarım Kredi Kooperatifleri Tarafından Uygulanacak Sözleşmeli Üretim Modelinin Tarımsal Üreticiyi, Sanayiciyi ve Tüketiciyi Korumadaki Rolü

Kerem TOSUN

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürlüğü

Selma KAYALAK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Tarımsal üretici üretim öncesinde üretim girdilerinin temini noktasında finansman sıkıntısı, üretim sonrasında ise elde ettiği ürünün depolanmasında ve pazarlanmasında birçok problemle karşı karşıya kalmaktadır. Bununla birlikte tarımsal ürünleri girdi olarak kullanan sanayi kesimi istediği miktarda ve kalitede girdi sağlayıp sağlayamayacağı sorunuyla, tüketici ise güvenli gıda temin edip edemeyeceği ve tarımsal ürünlerde yaşanan fiyat dalgalanmalarının neden olacağı ekonomik sorunlarla karşı karşıyadır. Böyle bir durumda uygulanacak sözleşme türüne göre tarımsal üreticiyi girdi sorunundan kurtaran, üreticiye fiyat ve satış garantisi veren, sanayiciye ise istediği miktar ve kalitede ürün tedarik etmesi fırsatını veren, tüketiciye ise tarladan sofraya izlenebilirlik içerisinde ne tükettiğini bilme imkanı veren bir sözleşmeli üretim modeline ihtiyaç vardır. Gelişmiş ülkelerde yaygın bir biçimde kullanılan bu model Türkiye’de Marmara, Ege ve Akdeniz gibi nüfusun yoğun olduğu bölgelerde yoğun şekilde uygulanmasına karşılık diğer bölgelerde istenilen seviyelerde değildir. Türkiye’de bu modelin uygulanmasında tarımsal faaliyetlerin genelde küçük aile işletmeleri şeklinde yapılmasından kaynaklı olarak bu işletmelerin pazarlık gücünün zayıf olması dolayısıyla üretici aleyhine mağduriyetler yaşanabilmektedir. Nihayetinde her ne kadar bu model uygulanabilse de güç dengeleri dolayısıyla model sadece taraflardan birine fayda getirebilmektedir. Böyle bir durumda Türk çiftçisine en yakın kurumlardan birisi olan Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından uygulanacak sözleşmeli üretim modeli sayesinde tarımsal üretici, sanayici ve tüketici aynı anda korunabilecektir. Çalışmada sözleşmeli üretim modeli ve yaklaşık 811.000 çiftçi ortağı bulunan, 36.721 yerleşim yerinde 1625 birim kooperatifle hizmet veren Türkiye Tarım Kredi Kooperatiflerinin yapısı incelenerek, sözleşmeli üretim modelinin Türkiye Tarım Kredi Kooperatiflerince uygulanmasının üretici, sanayici ve tüketicinin korunmasındaki rolü üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: sözleşmeli üretim modeli

Türk Tohumculuk Firmalarının Ar-Ge Faaliyetlerinin Desteklemesi için Model Önerileri

Hasan ÇELEN

Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZET

Tohumculukta milli bir strateji takip etmek için Ar-Ge faaliyetleri büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada, ülkemizin tohumculukla ilgili mevcut Ar-Ge durumu verilerle ortaya konulmuştur. Tohumculuk firmaları sermaye yapıları, çeşitlerin ıslah yeri ve tohumların üretim yerleri açısından gruplandırılmıştır. Bu grupların özellikleri, ıslah, üretim ve ticaret yaklaşımları detaylandırılmıştır. Ar-ge destekleme faaliyetlerinin önemi ve yaratacağı etkiler vurgulandıktan sonra mevcut durumda karşılaşılan sorunlar ve darboğazlar listelenmiştir. Ülkemiz tohumculuk politikalarının belirlenmesi için hangi grupların hedef grup olarak belirlenmesi nedenleri ile birlikte ortaya konulmuştur. Daha sonra bu gruplara ilişkin ar-ge desteklemelerinde uygulanacak politika önerileri nedenleri ve yaratacağı etkiler üzerinden açıklanmıştır. Çok uluslu firmaların ülkemizde yürüttüğü ar-ge faaliyetleri ile yerli firmaların ar-ge faaliyetlerinin desteklenmesinin aynı politikalarla yürütülmesinin uygun olmadığı, bu durumun istenilen hedefin aksine yerli firmalar aleyhine bir durum yaratabileceği örneklerle ortaya konulmuştur. Çok uluslu firmaların ülkemizde daha fazla ar-ge yatırımı yapmasını sağlamak ile yerli firmaların ar-ge alanında rekabet etmesini ve daha fazla ar-ge faaliyeti yürütmesinin birbirini dengeleyen farklı politikalarla yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre çok uluslu firmalar ile yerli firmaların için ayrı ayrı ar-ge destekleme modelleri, tohumculuk sektörü için yaratacağı etkiler de belirtilerek önerilmiştir. Çok uluslu firmalar için yüksek kademedeki tohum üretiminin desteklenmesinin ülkemizde ar-ge faaliyetlerini arttıracaktır. Yerli firmalar için de kamu altyapılarının kullanımının sağlanması, uluslararası alana açılan yerli firmalara hisse alımı ile sermaye desteği sağlanması, sertifikalı tohumluk desteklemelerde pozitif ayrımcılık, kamu-özel ar-ge projelerinin desteklenmesi, çok uluslu firmaların rekabet ortamını bozan fiyat faaliyetlerine engelleyici tedbirlerin alınması gibi politikalar önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ar-ge, destekleme, tohumculuk

Arazi Kullanım Politikalarının Tarım Arazilerinin Korunması ve Tarım Dışı Arazi Dönüşümleri Üzerindeki Etkisi

Süleyman KARAMAN, Hatun Gül AYGÜN
Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Bu çalışma, arazi kullanım düzenlemelerinin tarım alanlarını şehirleşmeden korumadaki etkisini ve yasanın yürürlüğe girmesinden önceki (1995-2005) ve sonraki dönemde (2005-2021) Türkiye'deki tarım dışı arazi dönüşümüne etkisini incelemektedir. Artan nüfusun yarattığı arazi taleplerine cevap verme zorunluluğu önemlidir. Gelişen sanayi, turizm faaliyetleri, artan konut ihtiyaçları ve bunların bir sonucu olan ulaşım ağlarının genişlemesi ile yeni arazilere ihtiyaç doğması tarım dışı kullanımlara neden olabilmektedir. Bunların yanı sıra ulaşım ağları ile ilgili yatırımlar tarım alanları ile büyük oranda çakışmaktadır. Arazi kullanım politikası çerçevesinde Türkiye'deki uygulamalar incelenerek tarım dışı arazi dönüşümü mekânsal (il ya da bölgesel) düzeyde değerlendirilmektedir. Tarım arazilerini korumaya yönelik izlenen politikalar sonucunda tarım dışı arazi dönüşümünün azaldığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Tarım arazilerinin korunması, arazi kullanım dönüşümü, kentsel gelişim

Yozgat İlinde Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programından Yararlanan Yatırımcıların Program Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi

Uğur SAĞLAM

Eskişehir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Banu Çiçek TOKGÖZ

Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

ÖZET

Kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, ekonomik altyapı ve gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, yerel kalkınma kapasitesinin oluşturulmasına katkı sağlanması, tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin üreticiler tarafından kullanımının yaygınlaştırılması, tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi için küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesi amacıyla 2006 yılından bu yana Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) yürütülmekte ve yatırımcılara %50 hibe desteği sağlanmaktadır. Bu çalışmanın ana kapsamını Yozgat İlinde Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) kapsamında, 12 etapta, tarıma dayalı ekonomik yatırım projeleri için hibe desteğinden faydalanan yatırımcılar oluşturmuştur. KKYDP kapsamında Yozgat İlinde 78 proje 52 farklı yatırımcı tarafından uygulamaya konulmuştur. Çalışmanın ana materyalini oluşturacak verilerin toplanması amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışması için program kapsamında hibe desteğinden yararlanan 52 yatırımcı toplam popülasyon olarak ele alınarak %95 güvenilirlikle ve %5 hata payıyla örneklem hesabı yapılmış ve 46 örneklem sayısı yeterli bulunmuştur. Çalışmada, hibe desteğinden yararlanan yatırımcıların ve işletmelerinin durumu, program hakkındaki düşünceleri, yatırımlarında programın etkisi, memnuniyet durumu, sağladığı fayda, başvuru ve uygulamada karşılaştıkları sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma ile program kapsamında uygulanan yatırımların çoğunun ilçe ve beldelerde yapıldığı, yatırımcıların KKYDP destekleme modelinin faydalı bir destekleme modeli olduğunu düşündükleri, KKYDP desteği olmasaydı yatırım yapmayı düşünmeyenlerin yatırım yaptıkları, yatırım yapmayı düşünenlerin de yatırımı planlanandan daha önceye aldıkları tespit edilmiştir. Çalışma ile KKYDP'nin Yozgat gibi ekonomisi tarıma dayalı illerde kırsal alanların gelişmesine, tarımsal sanayi tesislerinin artmasına ve istihdama katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal kalkınma, tarım, Yozgat

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) Bazında Tarıma Yönelik Olarak Türkiye Tarafından Gerçekleştirilen Faaliyet ve Süreçlerin Değerlendirilmesi

Ferit ÇOBANOĞLU, Halil İbrahim YILMAZ

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Bu çalışmada, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi çerçevesinde, tarıma yönelik olarak, uygulanmakta olan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) bazında Türkiye'nin mevcut durumu analiz edilmiştir. Belirlenmiş olan 17 adet SKA aşağıda belirtilmiştir. SKA 1: Yoksulluğun tüm biçimlerini her yerde sona erdirmek. SKA 2: Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak için sürdürülebilir tarımı desteklemek. SKA 3: Sağlıklı ve kaliteli yaşamı her yaşta güvence altına almak. SKA 4: Kapsayıcı ve hakkaniyete dayanan nitelikli eğitimi sağlamak ve herkes için yaşam boyu öğrenim fırsatlarını teşvik etmek. SKA 5: Cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınlar ile kız çocuklarını güçlendirmek. SKA 6: Herkes için erişilebilir su ve atık su hizmetlerini ve sürdürülebilir su yönetimini güvence altına almak. SKA 7: Herkes için karşılanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlamak. SKA 8: İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek. SKA 9: Dayanıklı alt yapılar tesis etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmeyi desteklemek ve yenilikçiliği güçlendirmek. SKA 10: Ülkelerin içinde ve arasındaki eşitsizlikleri azaltmak. SKA 11: Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmak. SKA 12: Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak. SKA 13: İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acilen eylemek geçmek. SKA 14: Sürdürülebilir kalkınma için okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir kullanmak. SKA 15: Karasal ekosistemleri korumak, iyileştirmek ve sürdürülebilir kullanımı desteklemek; sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak; çölleşme ile mücadele etmek; arazi bozunumunu durdurmak ve tersine çevirmek; biyolojik çeşitlilik kaybını azaltmak. SKA 16: Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumlar tesis etmek, herkes için adalete erişimi sağlamak ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak. SKA 17: Uygulama araçlarını güçlendirmek ve sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığı canlandırmak. Özellikle tarım sektörünün geneli için önemli olduğu düşünülen SKA'lar; politika ve stratejiler, mevzuat ve kurumsal çerçeve, proje envanteri ve göstergeler bazında değerlendirmeler yorumlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gıda güvenliği, sürdürülebilir tarım, açlık, insana yakışır iş, iyi beslenme

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına Uyumda Tarım ve Orman Bakanlığı Stratejik Planı'nın (2019-2023) Analizi

Vijdan KURNAZ

Tarım ve Orman Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı

ÖZET

Milenyum Kalkınma Hedeflerinin devamı niteliğinde olan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) 2015 yılında Birleşmiş Milletlere üye 193 ülke tarafından kabul edilmiştir. Gıda güvenliği, iklim değişikliği, temiz suya erişim, cinsiyet eşitsizliği gibi sorunlarla mücadelede uygulanan ulusal politikaların yanında uluslararası alanda ilerlemenin sağlanabilmesi için hedefler ile politikalar arasında bağlantı kurulması gerekmektedir. Uygulanan ulusal politikalar ile SKA arasındaki bağlantıların kurulması, küresel politikaların takibi ve yönetilmesi açısından önem arz etmektedir. SKA'nın uygulanması sürecinde Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Koordinatör Kurum, TÜİK ise ulusal göstergelerden sorumlu olan kurumdur. Bu süreçte Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB) gıda, tarım, orman, su işleri, kırsal kalkınma, meteoroloji, hayvancılık gibi pek çok alanla kendi plan ve politikalarını '2030 Gündemi' ile uyumlu hale getirmeyi hedeflemektedir. Bu çalışma ile TOB Stratejik Planı'nda yer alan amaç, hedef ve göstergelerin SKA ve Resmi İstatistik Programı (RİP) (2019-2023) ile olan uyumu tespit edilmiştir. Analiz çalışmasında 17 amaçtan 4'ü ile (%23,5 uyumluluk oranı) ve bu dört amaç içerisinde toplam 38 hedeften 16'sı ile (%42,1 uyumluluk oranı) doğrudan ilişkilendirilmiştir. Ayrıca RİP esas alınarak yapılan incelemede 24 gösterge ile dolaylı olarak ilişkilendirilmiş, bu da SKA bakımından %35,2'si ile uyumluluğa karşılık gelmektedir. Bu kapsamda SKA ile TOB Stratejik Planı arasında %58,7 uyumluluk oranı tespit edilmiştir. TOB, RİP kapsamında 21 göstergeden sorumlu tutulurken hali hazırda 7 gösterge (%33,3) üretmektedir. Tarım, gıda, orman ve su alanlarının yer aldığı temel strateji belgesinde SKA'ya yer vermesi ve izlemesi, Türkiye'nin uluslararası sürdürülebilirliğe ulusal katkı sağladığının temel göstergelerinden biridir. Bu analiz çalışması SKA'nın 'Strateji Belgelerine' uyumu ve farkındalığın artırılması açısından yol gösterici niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kalkınma amaçları, stratejik plan, milenyum kalkınma hedefleri, resmi istatistik programı

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Gözetiminde Değerlendirilen ve Katkı Sağlanan Tarıma Yönelik Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Değerlendirilmesi

Ferit ÇOBANOĞLU, Halil İbrahim YILMAZ

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

17 adet Sürdürülebilir Kalkınma Hedefini (SKH) içeren 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi, 1 Ocak 2016'da, Binyıl Kalkınma Hedeflerini başaran küresel hedefler olarak öngörülmüştür. 2030 Gündeminde, 17 amaç, 169 hedef ve 230 gösterge dikkate alınmış olup, bu bildiriye Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) gözetiminde değerlendirilen ve katkı sağlanan, tarıma yönelik göstergeler detaylı olarak incelenmeye çalışılmıştır. FAO gözetiminde 6 adet amaç ve bunların altında 22 adet göstergenin bulunduğu, buna karşın FAO tarafından katkı sağlanan 3 adet amaç ve 5 adet gösterge olduğu belirlenmiştir. FAO gözetiminde bulunan amaç ve göstergeler aşağıda belirtilmiştir: Amaç (1): Sıfır Açlık. Göstergeler: (1) Açlık, (2) Gıda güvensizliğinin şiddeti, (3) Küçük ölçekli gıda üreticilerinin verimliliği, (4) Küçük ölçekli gıda üreticisinin geliri, (5) Tarımsal sürdürülebilirlik, (6) Gıda ve tarım için bitki genetik kaynaklarının muhafazası, (7) Gıda ve tarım için hayvansal genetik kaynakların muhafazası, (8) Hayvan ırklarının risk durumu, (9) Tarımdaki kamu yatırımı, (10) Gıda fiyatlarındaki oynaklık. Amaç (2): Cinsiyet eşitliği. Göstergeler: (1) Kadınların tarım arazisi mülkiyeti, (2) Kadınların arazi mülkiyetine eşit hakları, (3) Su kullanım etkinliği, (4) Su stresi. Amaç (3): Temiz su ve sanitasyon. Göstergeler: (1) Global gıda kayıpları. Amaç (4): Su alt yaşam. Göstergeler: (1) Balık stoğu sürdürülebilirliği, (2) Yasadışı, bildirilmemiş, yasal düzenlemesi olmayan balıkçılık, (3) Sürdürülebilir balıkçılık için katma değer, (4) Küçük ölçekli balıkçılık için erişim hakları. Amaç (5): Karada yaşam. Göstergeler: (1) Orman alanları, (2) Sürdürülebilir orman yönetimi, (3) Dağ yeşil örtüsü. Katkı sağlayan kurum olarak FAO için söz konusu olan amaç ve göstergeler şunlardır: Amaç (1): Yoksulluğun olmaması. Göstergeler: (1) Güvenli arazi kullanım hakları, (2) Afet ekonomik kaybı. Amaç (2): Su altı yaşam. Göstergeler: (1) Okyanus kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için çerçeveler. Amaç (3): Karada yaşam. Göstergeler: (1) Arazi bozulması, (2) Genetik kaynakların faydalarının adil ve eşit olarak paylaşılması için çerçeveler. Söz konusu göstergeler genel olarak ve Türkiye açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir tarım, yoksulluk, aile çiftçiliği, tarımsal işletme, kırsal kalkınma

TARIMDA GİRDİ KULLANIMI

Tarım İşletmelerinde Kimyasal Girdi Kullanımında Karar Kriterlerinin Belirlenmesi: Konya İli Örneği

Zeki BAYRAMOĞLU, Orhan EROĞLU
Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Dünya nüfusunda yaşanan artış ile tarımsal ürünlere olan talepte artmaktadır. Artan bu talebin karşılanması için ekilebilir tarım arazilerinin artırılması veya birim alandan daha fazla ürün elde edilmesi gerekmektedir. Gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin ekilebilir tarım arazisi varlıklarında belirli bir sınıra ulaştığı bilinmektedir. Bu nedenle Dünya’da birim alandan daha fazla ürün elde edilmesi gerekliliği oluşmaktadır. Birim alandan daha fazla ürün elde edilmesi için birçok faktör bulunmakla birlikte bunlardan birisi de üretim sürecinde kimyasal girdi kullanımının gerekliliğidir. Bu kimyasal girdiler gübre ve zirai ilaçtır. Üretim sürecinde kullanılan kimyasal girdiler, birim alandan daha fazla ürün elde edilmesini sağladığı için işletme verimliliğini etkilemektedir. Bu nedenle kimyasal girdilerin işletmeye tahsisinden, kullanım sonrası oluşabilecek çevresel sorunlara kadar oluşan sürecin incelenmesi gerekmektedir. Çalışma kapsamında tarım işletmelerinde kimyasal girdi seçiminde işletme yöneticilerinin karar kriterlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Karar kriterleri benzer çalışmalardan derlenmiş olup bu kriterler; marka, kalite, fiyat, ulaşılabilirlik, güvenilirlik, tavsiye, süreklilik, vade imkânı, popülerite ve etken maddesidir. Çalışma kapsamında belirlenen amacın gerçekleştirilmesine yönelik kullanılacak olan birincil verilerin tedariki için tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmış olup Konya ilinde 277 tarım işletmesine anket yapılmıştır. Uygulanan anket yönteminde kimyasal girdi kullanımında karar kriterlerinin belirlenmesi için Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) kullanılmıştır. Bu yöntem ile karar kriterleri, ağırlıklarına göre hesaplanacak olup tarım işletmelerinde girdi tedariginde karar kriterlerinin belirlenmesi planlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, tarım, online eğitim, kent, Antalya

Türkiye’de Sera Çiftçilerinin Pestisit Kullanımı ve Risk Algılamaları: Mersin İli Örneği

Seyit HAYRAN, Aykut GÜL

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Ahmet Duran ÇELİK

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Pestisitler modern tarımın ayrılmaz bir parçası konumundadır. Bununla birlikte, bilinçsiz pestisit kullanımının insan ve çevre sağlığı üzerine olumsuz etkileri mümkündür. Pestisitlerin potansiyel çevre ve insan sağlığı sorunlarına katkısının ve bu sorunların en aza indirilebilmesi için, pestisitlerin toksikolojik etkileri üzerine çalışmaların yanı sıra, pestisitlerin esas uygulayıcısı olan çiftçilerin davranışlarının ve risk algılamalarının incelenmesine ilişkin çalışmalara da gereksinim duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Mersin’de sera çiftçilerinin pestisit kullanımını değerlendirmek, çiftçilerin pestisit kullanımına ilişkin risk algılarını ve belirleyicilerini analiz etmektedir. Araştırma verileri Mersin’in Akdeniz ve Bozyazı İlçelerinden rastgele belirlenen 68 sera çiftçisinden 2018 yılı Kasım ve Aralık aylarında toplanmıştır. Araştırma verilerine tanımlayıcı istatistikler ve lojistik regresyon analizi uygulanmıştır. Örneğe giren çiftçilerin ortalama yaşı 47’dir ve ortalama 5,02 dekar sera alanında üretim yapmaktadırlar. Araştırma bulgularına göre çiftçilerin pestisit kullanımı için bilgi aldıkları en önemli üç kaynak tarımsal ilaç bayileri, il/ilçe tarım müdürlükleri ve kendi tecrübeleridir. Çiftçilerin çoğunluğu, kullanımdan önce pestisitleri evlerinin ya da seranın yanında bir depoda saklamakta, kullanımdan sonra ise boş pestisit kutularını çöpe atmakta ya da toprağa gömmektedirler. Çiftçilerin yaklaşık %26’sı tavsiye edilenden daha fazla dozda pestisit kullanmaktadırlar ve bu davranışları eğitim, tarımsal tecrübe, tarım dışı gelir ve sera genişliği değişkenleri tarafından etkilenmektedir. Çiftçiler pestisit kullanımına ilişkin risk algıları, pestisit kullanımının kendi sağlıkları, gıda güvenliği, çevre ve tüketici açısından risk oluşturup oluşturmadığı hakkında dört ifade ile (beşli likert ölçeğine göre hazırlanan) ölçülmüştür. Çiftçiler pestisit kullanımının kendi sağlıkları (ortalama 3,15), gıda güvenliği (ortalama 2,85), çevre (ortalama 3,21) ve tüketici sağlığı (ortalama 2,97) açılarından risk oluşturup oluşturmadığı hakkında ortalama bir algı seviyesine sahiptirler. Çiftçilerin risk algıları eğitim, tarımsal tecrübe, internet kullanımı, tarım dışı gelir varlığı ve sera alanı genişliği değişkenleri tarafından etkilenmektedir. Araştırma sonuçları, çiftçilerin pestisit kullanımıyla ilişkili risk konusunda orta seviyede bir algıya sahip olduklarını göstermiştir. Bu nedenle çalışma alanında daha etkin IPM eğitimleri gibi faaliyetler ile çiftçilerin bilinç seviyesi artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Pestisit kullanımı, Risk algılaması, pestisit aşırı kullanımı, sera çiftçisi, Mersin

Türkiye’de Üreticilerin Gübre Kullanımına Bağlı Çevre Sorunlarına Karşı Tutumları

İlkay EREMİR

Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü

Erol ÖZKAN

Kırklareli Toprak Su ve Tarımsal Meteoroloji Araştırma Enstitüsü

Banu KADIOĞLU

Doğu Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü

Hilal YILMAZ

Doğu Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Şerife Gülden YILMAZ

Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Şeyda İPEKÇİOĞLU

GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Yunus Emre TERZİ

Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZET

Temiz bir çevre, su, toprak korunarak geleceğe aktarılması gereken doğal kaynaklardır. Sağlıklı bir çevrede yaşamak, suyu temiz ve ekonomik kullanmak ve toprakların sürdürülebilirliğini sağlamak için üreticilerle birlikte doğal kaynakların korunması konusunda aktif bir bilinçle hareket etmek esastır. ‘Üretimde en önemli girdilerden olan gübrenin kontrolsüz kullanımı toprağa, suya ve doğaya zarar verir’ tezinden hareketle bu çalışmada, üreticilerin üretimden kaynaklanan çevre sorunlarına bakış açıları ile arazi kullanımı ve gübre kullanım alışkanlıkları araştırılarak üretici davranışları değerlendirilmiştir. Bu kapsamda Türkiye’de toprak analizi yaptıran ve yaptırmayan toplam 995 üretici ile görüşülmüştür. Çalışmada tanımlayıcı istatistiksel analizler kullanılmıştır. Çalışma sonucunda gübre kullanımına bağlı çevre sorunlarına karşı üretici tutumları değerlendirilerek ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, toprak analizi, gübreleme, çevre, üretici tutumu

Tarım İşletmelerinin Tarımsal Sulamaya Bakışlarının Tek Yönlü Varyans Analizi: Harran Ovası Örneği

Mustafa Hakkı AYDOĞDU, Hatice PARLAKÇI DOĞAN
Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Harran Ovası'nda çiftçilerin tarımsal sulamaya bakışlarını belirlemektir. Araştırma verileri 2018 yılında, Şanlıurfa-Harran Ovası'ndan yüz yüze görüşme yapılarak elde edilmiştir. Harran Ovası'nda 2017 yılı itibarıyla 15 373 çiftçi tarım yapmaktadır. Bu ana kitleden basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle 375 adet işletme belirlenmiştir. Anketlerde çiftçilerin eğitim düzeyi, gelir miktarları, su, sulama birliği, su yönetimi ve işletilmesi ile ilgili görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla çeşitli sorular yönetilmiştir. Anket sonuçları, istatistiki programlar kullanılarak, frekans ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Frekans sonuçlarına göre katılımcıların %78.2'si ortaokul ve altı, %13.3'ü lise, %8.5'i üniversite eğitimine sahip çiftçilerdir. Çiftçilerin ortalama eğitim süresi 5.5 yıldır. Çiftçilere, sulama kuruluşlarının işleyişinden memnuniyetleri ile ilgili görüşleri sorulduğunda; katılımcıların %66.50'si memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Çiftçilerin %44.40'ı sulama döneminde, üretimlerine yetecek kadar suya ulaşamadıklarını bildirmişlerdir. Çiftçilerin %31.10'unun tarımsal faaliyet sırasında fazla su kullanmanın verimi arttıracığı kanısında oldukları belirlenmiştir. Çiftçilere yöneltilen anket sorularının tek yönlü varyans analizinde, beş adet bağımsız değişken seçilmiştir. Bunlar; eğitim, yaş, deneyim, arazi miktarı ve gelir değişkenleridir. Çiftçilerin sulama kuruluşlarından memnuniyeti üzerine, hiçbir bağımsız değişken, istatistiki olarak anlamlılık içermemektedir ($p > \%5$). Çiftçilerin, sulama döneminde yeteri kadar su alabilmeleri hakkındaki görüşleri üzerine yaş, deneyim ve arazi miktarı bağımsız değişkenleri istatistiki olarak anlamlı değildir ($p > \%5$). Eğitim ve gelir bağımsız değişkeni söz konusu faktör üzerine istatistiki olarak anlamlıdır ($p < \%5$). Çalışmaya katılan su kullanıcılarının, kullanılan su miktarı arttıkça verim artar görüşü üzerine eğitim ve gelir bağımsız değişkeni, bağımlı değişken açısından istatistiki olarak anlamlıdır ($p < \%5$). Sonuç olarak; Harran Ovası'nda tarımsal sulamada kullanılan suyun etkin ve verimli olarak kullanılabilmesinde, üreticilerin eğitim seviyelerinin ve gelirlerinin istatistiki olarak anlamlı düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir. Bu sebeple üreticilerin ve hane halklarının, eğitim seviyelerinin yükseltilmesine yönelik eğitim faaliyetleri ve yayım çalışmalarının, niteliklerinin ve niceliklerinin artırılarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Harran ovası, sulama ekonomisi, tek yönlü varyans analizi, eğitim-gelir

TARIMDA ETKİNLİK ANALİZLERİ

Tarımsal Etkinlik Düzeyinin Coğrafi Bölgeler İtibariyle Farklılaşması: Veri Zarflama Metafrontier Analizi

Alamettin BAYAV

Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Eğirdir-Isparta

Orhan GÜNDÜZ

Malatya Turgut Özal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Bahri KARLI

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Son yıllarda farklı bölgelerde aynı teknolojiyi kullanarak aynı ürünü üreten işletmelerin etkinliklerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması önemli bir konu olarak görülmektedir. Bu çalışmada, İBBS 3 sınıflaması itibariyle illerin 2015-2019 yıllarına ait beş yıllık panel verisi kullanılarak Türkiye coğrafi bölgelerinin tarımsal etkinlikleri tahmin edilmiş ve karşılaştırılmıştır. Bölgesel teknik etkinlikler ve metafrontier teknik etkinlikler veri zarflama analizi (VZA) ile hesaplanmış, buradan hareketle metateknoloji oranları belirlenmiştir. Çıktı olarak bitkisel ve hayvansal üretim değerinin toplamından oluşan tarımsal üretim değeri, girdi olarak ise tarım alanı, kullanılan gübre miktarı, traktör sayıları ve hayvan sayısına eşdeğer büyükbaş hayvan birimi alınmıştır. Girdi odaklı ölçeğe göre değişen getiri varsayımı altında veri zarflama metafrontier yaklaşımı ile belirlenen etkinliklerin bölgesel olarak farklılaştığı belirlenmiştir. Sonuçlar bölgesel düzeyde teknik etkinliklerin yüksek olduğunu göstermektedir. En yüksek teknik etkinlik %91,6 ile Akdeniz Bölgesi'nde, en düşük ise %73,0 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde belirlenmiştir. Metateknoloji oranı açısından değerlendirildiğinde Doğu Anadolu Bölgesi en yüksek orana (%77,9) sahip olmuştur. Doğu Anadolu Bölgesi'ni %73,3 ile Karadeniz, %72,9 ile Güneydoğu Anadolu, %64,0 ile Akdeniz, %51,5 ile Ege Bölgeleri takip etmiştir. En düşük metateknoloji oranı %46,7 ile İç Anadolu Bölgesi'nde tespit edilmiştir. Bu çalışmanın literatüre iki açıdan önemli katkı yapacağı düşünülmektedir. Birincisi coğrafi bölgeler düzeyinde tarımsal üretim değerinin değerlendirildiği ilk çalışma olması, ikincisi ise tarımsal teknolojik farklılığı dikkate alan ve daha pratik yorumlanmasını sağlayan metafrontier yöntemini kullanıyor olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Teknik etkinlik, metateknoloji oranı, veri zarflama analizi, Türkiye

Tarımda Etkinlik ve İşletme Büyüklüğü İlişkisi

Alperen KIR, Altuğ ÖZDEN

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Etkinlik kavramı diğer sektörlerde olduğu kadar tarım sektöründe de üzerinde durulması gereken özellikle de rekabetin yoğun yaşandığı günümüz üretim koşullarında en yüksek skorlara taşınması gereken unsurların başında gelmektedir. Bu çalışmada Türkiye'den ve dünyanın farklı ülkelerinden yaklaşık iki yüz elli adet etkinlik ve işletme büyüklüğü çalışması literatür taraması olarak incelenmiş, yetmiş dört adet çalışmadan elde edilen ikincil veriler kullanılmıştır. Öncelikle etkinlik ve karlılık ayrımı üzerinde durulmuş sonrasında her iki yönlü çalışmalar stokastik sınır analizi, veri zarflama analizi ve her iki analiz yöntemine oranla az sayıdaki toplam faktör verimliliği çatısı altında sınıflandırılmıştır. Örnek çalışmalardan elde edilen çıktılarına göre etkinlik ile işletme büyüklüğü arasında çoğunlukla pozitif bir ilişki saptanırken işletmenin yönetim şekli, yabancı işgücü kullanım durumu, sermaye yapısı ve sermayeye ulaşım yeteneği, likidite ve benzeri girdi kullanımları (sulama, ilaçlama, gübreleme vb.) nadiren de olsa negatif yönlü ilişki oluşmasına neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etkinlik, işletme büyüklüğü, stokastik sınır analizi, veri zarflama analizi, toplam faktör verimliliği

Türkiye Su Ürünleri Endüstrisinin Rekabet Gücünün Değerlendirilmesi
Çağatay YILDIRIM, Vedat CEYHAN, Hatice TÜRK TEN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Su ürünleri, iç su, deniz ve okyanuslardaki canlı organizmalar topluluğu olarak adlandırılan çok disiplinli bir konudur. Türkiye’de yapılan araştırma ve geliştirme faaliyetleri birçok ekonomik aktörü kapsayan, çok bölümlü ve tüketici tercihlerini daha fazla dikkate alan su ürünleri endüstrisinde, kaynakların yönetilmesi için gerekli bilgileri sağlamada arzu edilen seviyede değildir. Sektörde ürün ve girdi piyasaları, su ürünleri tüketim karakteristikleri, üretim, dağıtım ve pazarlama konuları ile arz ve değer zinciri hakkında önemli düzeyde veri eksikliği vardır. Söz konusu veri eksikliğini azaltmak için bu çalışmada Türkiye su ürünleri endüstrisinin rekabet gücünün belirlenmesi ve su ürünleri arz ve değer zincirinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada Türkiye su ürünleri sektörünün rekabet gücünü ortaya koymak için balassa indeksi, toplam faktör verimliliği ve maliyetler dikkate alınarak ortaya konulmuştur. Arz ve değer zinciri değerlendirilirken çeşitli çalışma ve raporlardan yararlanılmıştır. Araştırma sonuçları, Türkiye’de su ürünleri işletmelerinin küçük ölçekli olduğunu, teknolojik imkanlarının yetersiz kaldığını ve finansman soruları bulunduğunu göstermiştir. Türkiye su ürünleri endüstrisinin rekabet gücünü gösteren açıklanmış karşılaştırmalı üstünlük (RCA) değeri dünyaya karşı 0.65, AB ülkelerine karşı ise 1.86’dır. Türkiye’nin dünyada rekabet gücünü düşük düzeydedir ancak AB ülkelerine karşı üstünlüğü vardır. Türkiye’de su ürünleri arz zinciri oluşturulmuş, ancak değer zinciri henüz tam olarak oluşturulamamış ve etkinleştirilememiştir. Türkiye su ürünleri sektöründe istenilen noktaya ulaşılabilmesi için su ürünleri üretiminde verimliliğin yükseltilmesi, üretim aşamasında piyasa ile güçlü bir etkileşim içinde olunması, balık avcıları ve yetiştiricileri ile arz zincirinde yer alan aktörlerin fiyat eğilimleri ve tüketici ihtiyaçları hakkında yüksek farkındalık sahibi olması, modern üretim ve dağıtım teknolojilerinin kullanılması ve etkin yayım/eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Türkiye’de su ürünleri sektörünün rekabet gücünü artırması ve sürdürülebilir kılması için pazarlama sisteminin ve pazarlama sistemi içerisinde yer alan firmaların ölçeğinin büyütülmesi için gerekli yapısal önlemlerin alınmasıdır. Türkiye su ürünleri sektöründe kalite standartlarının uluslararası düzeyde olması sağlanarak ihracat imkânları ve rekabet gücü artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Su ürünleri endüstrisi, rekabet gücü, değer zinciri, Türkiye

ÜRETİCİ TERCİHLERİ

Üreticilerin Damla Sulama Hibelerinden Yararlanma Durumu ve Davranışları: İzmir, Manisa, Denizli Örneği

Zerrin ÇELİK, Şener ÖZÇELİK, Zübeyde ALBAYRAM DOĞAN
Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü
Başak AYDIN

Atatürk Toprak Su ve Tarımsal Meteoroloji Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZET

Stratejik bir doğal kaynak olan su, artan talep, iklim değişiminin etkisi ve kalite kayıpları nedeniyle günümüzde daha da önemli bir hale gelmiştir. Ülkemizde mevcut tatlı su kaynaklarının %73'ü tarımsal sulamalarda kullanılmaktadır. Bu nedenle su kullanım etkinliğinin artırılmasına yönelik modern sulama sistemlerine geçilmesi ve bu sistemlerde doğru bir sulama işletmeciliği uygulanması su kaynaklarının korunması bakımından önemli unsurlardandır. Bu çalışmada, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 2012-2017 yılları arasında kırsal kalkınma yatırımları kapsamında İzmir, Manisa ve Denizli illerinde damla sulama hibelerinden yararlanan ve yararlanmayan üreticilerin durumu ile su yönetimine ilişkin tutum ve davranışları karşılaştırılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda çalışmanın verileri; söz konusu hibeden yararlanan 33 üretici ile hibeden faydalanmayan, ancak damla sulama desteği alan işletmelerle benzer işletme özelliklerine sahip 33 üretici ile yapılan yüz yüze anket çalışmasından elde edilmiştir. Verilerin analizinde ortalama, yüzde oran gibi tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Damla sulama hibesinden yararlanma durumuna etki eden faktörler ise lojistik regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler ışığında, hibeden yararlanan üreticilerin, hibe almayan üreticilere göre daha genç ve daha yüksek eğitimli oldukları; çiftçilik dışında bir mesleğe sahip oldukları; çevre ve doğa bilincinin nispeten daha gelişmiş olduğu görülmüştür. Bununla birlikte hibeden yararlanmayan üreticilerin damla sulama sistemini, sulama hibe ve desteklerinden önce kurdukları tespit edilmiştir. Su yönetimi ve modern sulama sistemlerinin önemi konularında bilgi yetersizliği olduğu görülmüştür. Etkin su kullanımı ve yönetimi için daha fazla yayım ve bilgilendirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal sulama, su yönetimi, basınçlı sulama sistemleri, kırsal kalkınma yatırımları, tarımsal yayım

Samsun İli Çarşamba İlçesindeki Tarım İşletmelerinin Tarım Kredi Kooperatiflerinin Kredisine Erişimi ve Kredi Talebini Etkileyen Faktörler

Ahmet KARAGAYTAN

Tarım Kredi Kooperatifi Samsun Bölge Müdürlüğü

Mehmet BOZOĞLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, tarım işletmelerinin Tarım Kredi Kooperatiflerinin (TKK) kredisine erişimi ve kredi taleplerini etkileyen faktörlerin ortaya konulmasıdır. Araştırmanın birincil verileri, Samsun İli Çarşamba İlçesinde faaliyet gösteren TKK'ya ortak olan ve ortak olmayan çiftçiler arasından basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre seçilen 160 çiftçiyle yüz yüze yapılan anketlerden elde edilmiştir. Üreticilerin TKK'nın kredisine erişimi ve kredi talebini etkileyen faktörlerin belirlenmesinde Heckman'ın örnek seçim modelinden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamındaki tarım işletmelerinin %30'u TKK'nin kredisine erişerek ortalama 17.447,92 TL'lik kredi kullanmışlardır. Model sonuçları; işletme yöneticisinin yaşı, eğitim seviyesi, asıl mesleği, hane halkı nüfusu, sulama imkânı, net tarımsal gelirler, işletme kaydı tutma, TKK'ne üyelik süresi, kredi kartı varlığı, kredi faiz oranı işletmelerin TKK kredisine erişimini istatistiki olarak pozitif yönde, işletmenin traktör varlığı, işgücü kiralama, hane halkı geliri ve faize karşı dini tutumu değişkenlerinin ise TKK'lerinin kredisine erişimini istatistiki olarak negatif yönde etkilediğini göstermektedir. Diğer kaynaklardan kredi kullanma TKK'nden kullanılan kredi tutarını istatistiki olarak pozitif yönde etkilerken, asıl mesleğin çiftçilik olması, tasarruf alışkanlığın olması, riski sevme, fındık yetiştiriciliğinde uzmanlaşma ve arazi varlığı değişkenleri TKK'nden kredi talebini istatistiki olarak negatif yönde etkilemektedir. TKK'lerinin kredisine erişimi ve kullanımın artırılabilmesi için; kredi kullanım koşullarının esnek hale getirilmesi, kredi geri ödeme alışkanlığı olan ortaklardan istenen teminatların hafifletilmesi, TKK'lerinin daha verimli çalışmalarının sağlanması, TKK'lerinin kooperatif bankası kurarak mevduat toplamaya başlamaları ve öz kaynaklarını arttırmaları gerekli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarım işletmesi, tarım kredi kooperatifi, kredi talebi, Heckman'ın örnek seçimi, Samsun

Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Kiralanması: Kısıtlar ve Fırsatlar
Süleyman KARAMAN, Hüseyin BAYRAKTAR
Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Hazine taşınmazı, hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazlar ile devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri ifade etmektedir. Bunlar; tescilli, devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlar ve ilişkili taşınmazlardır. Hazineye ait tarım arazisi, doğrudan kiralamak için başvuruda bulunanlardan fiilen tarımsal amaçlı kullanılan süre ve kullanım şartlarını taşıyanlara, ecrimisil borçları bulunmaması şartıyla, cari yıl ecrimisil bedelinin yarısı üzerinden on yıla kadar doğrudan kiralanmaktadır. Buradaki “tarımsal” ifadesi sadece tarım faaliyeti olarak algılanmaktadır. Hayvancılık faaliyetleri de bu kapsamda değerlendirilmektedir. Kiraya verilen hazineye ait tarım arazilerinin tarımsal amaçla kullanılması zorunludur. Amaç dışı kullanımın tespit edilmesi halinde sözleşme feshedilir. Diğer yünden, özel kanun kapsamında kullanıma ayrılmış olması vb. kısıtlar söz konusudur. Hazine ait tarım arazileri, tarımsal üretim yapmak üzere tarımsal amaçlı kooperatiflere, tarım arazisi kullanıcılarına, topraksız veya yeterli toprağı olmayan çiftçilere kiraya verilmektedir. Ayrıca, özel projeye dayalı tıbbi ve aromatik bitkiler ile süs bitkilerini yetiştirmek ve ağaçlandırma amaçlı kiralama fırsatı sunulmaktadır. Bu kapsamda, ceviz, badem, Antep fıstığı, zeytin başta olmak üzere; kavak, kızılğaç, okalptüs, fıstıkçamı, kızılçam, sedir, göknar, ladin, akasya vb. türlerin yetiştirilmesi amacıyla ağaçlandırma izni verilmektedir. Diğer yünden, ilaç ve kozmetik sektöründe yoğun olarak kullanılan ve lavanta, gül, adaçayı, kekik, çörekotu başta olmak üzere 139 çeşit tıbbi ve aromatik bitki ile süs bitkilerinin yerli üretiminin arttırılarak ithalatının azaltılması amacıyla kiraya verilmektedir. Bu çalışmada hazineye ait tarım arazisi kiralamasında izlenen süreç çerçevesinde kısıt ve fırsatlar, ikincil veriler kullanılarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ecrimisil, özel projeye dayalı kiralama, kısıt, fırsat, hazineye ait tarımsal arazi

ULUSLARARASI TARIM TİCARETİ

Çok Uluslu Şirketlerin Uluslararası Tarım Politikalarına Etkileri

Hediye CERİT, Emine OLHAN

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Çok Uluslu Şirketler (ÇUŞ), 1980'li yıllardan itibaren hız kazanan küreselleşmenin etkisi ile birlikte meydana gelen uluslararası sistemde, kar maksimizasyonları doğrultusunda sınır ötesi faaliyetlerini arttırmışlar ve gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde faaliyetler yürüterek, günümüzde tarım, sanayi, ticaret gibi birçok sektörde yüksek oranlarda pazar paylarına sahip olmuşlardır. 1960'lı yıllardan itibaren hız kazanan ve bugünlere kadar etkisini sürdüren Yeşil Devrim ile birlikte tarımsal üretim ve teknoloji gelişiminde köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Bu gelişmeler doğrultusunda günümüzde ÇUŞ'lar, tarım, gıda ve tarım kimyasalları sektörlerinde önemli bir paya sahip olmuşlardır. Bu artan pazar payları ile birlikte uluslararası tarım politikalarının belirlenmesinde önemli aktörler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. ÇUŞ'ların özellikle 1980 sonrası Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi kurumların etkisiyle, uluslararası ticaretin giderek serbestleşmesi ile birlikte pazar payları giderek artmıştır. Tarımsal girdi, tarıma dayalı gıda ile tarım kimyasalları piyasası oligopol bir yapıya dönüşmüştür. Bu doğrultuda, ÇUŞ'lar tarafından yapılan lobi faaliyetleri aracılığıyla, özellikle tarım anlaşmaları ve uluslararası yapısal fonlar gibi araçlarla uluslararası tarım politikalarını yönlendirmektedirler. Bu çalışmada, tarım sektöründeki, özellikle de Amerika ve Avrupa menşeli ÇUŞ'ların, dünyadaki tarım politikalarına etkileri incelenmiştir. Bu amaçla, konu ile ilgili istatistiklerden, raporlardan ve akademik çalışmalardan elde edilen ikincil verilerden yararlanılmıştır. Bu incelemelere göre, ÇUŞ'ların, uluslararası tarım ticareti kurallarının belirlenmesi, patent- fikri mülkiyet hakları ve tarımsal destekler gibi hususların şekillenmesinde etkili oldukları belirlenmiştir. Ayrıca ÇUŞ'ların, uluslararası tarım politikaları üzerinde etkilerinin, gelişmiş ülkelerin lehine olduğu değerlendirilmesinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çok uluslu şirketler, uluslararası tarım politikaları, küreselleşme, uluslararası tarım ticareti

Tarımsal Ticaret ve Gıda Güvenliği: Tarımsal Ticaret Politikalarının Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SKH) Katkıları

Sabri ER

İslam Kalkınma Bankası

ÖZET

Kalkınma, bir toplumda ekonomik iyileşme yanında sosyal, çevresel ve demografik yapıda pozitif değişimi ifade eden çok boyutlu bir kavramdır. Sürdürülebilir kalkınma ise doğal kaynakların optimum ölçekte kullanılarak, bugünkü ve gelecek nesillerin sağlıklı ve adil bir toplum yapısına ulaşmasını sağlayacak faaliyetleri kapsamaktadır. Bu kavramlar ışığında, Birleşmiş Milletler 2015 yılında 169 alt bileşen içeren 17 SKH'ni açıklamıştır. Dünyadaki hemen tüm ülkeler, 2030 yılına kadar dünyanın yaşanabilirliğini koruma ve geliştirme ile vatandaşlarının yaşamlarını iyileştirme sözü vermişlerdir. Tüm ülkelerin gıda güvenliğini sağlamada ve özellikle SKH 1 ve SKH 2 de belirtilen, yoksulluğa ve açlığa son verilmesinde Tarım sektörü en önemli faaliyet alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkelerin gıda güvenliğini sağlaması sadece agro-ekolojik koşullar altında tarımsal üretimle değil, aynı zamanda tarımsal ticaret politikaları ile de yakından ilgilidir. Tarımsal ticaret gıda güvenliğinin sağlanması ve dolayısıyla SKH'lara katkıyı birçok şekilde ortaya koymaktadır. Büyük tarım alanları ve uygun agro-ekolojik şartlara sahip olan ülkeler, tarımsal ticaret ile bu doğal koşullara az veya hiç sahip olmayan ülkelere tarımsal ürünleri tedarik etmektedirler. Kuraklık ve diğer sebeplerden dolayı sıklıkla görülen ve gıda güvenliğini özellikle gelişmekte olan ülkelere tehdit eden gıda fiyatlarındaki dalgalanmaların önlenmesinde, tarımsal ticaret önemli rol oynamaktadır. Tarımsal üretimin en önemli girdileri olan tohum, gübre, vb. açık ticaret ile ülkeler arasında alınıp satılmaktadır. Bütün bu unsurlar, SKH'lara özellikle SKH 1 ve SKH 2 ye önemli katkı sağlamaktadır. Ancak, tarımsal ticaret gıda güvenliği sağlama da ve dolayısıyla SKH 2 ye ulaşmada tek başına yeterli bir araç değildir. Tarımsal ticaret ve gıda güvenliği arasındaki ilişki oldukça karmaşıktır ve birçok faktör tarafından etkilenmektedir. Yüksek gelirli hane halkları, gelişmiş altyapı, hükümetlerin tarım politikaları. vb. adı geçen SKH ulaşmada önemli faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: SKH, tarımsal ticaret, gıda güvenliği

Türkiye’de Sert Çekirdekli Meyvelerin Üretim ve İhracatında Rekabet Gücünün Değerlendirilmesi

Sinan DURU

Ticaret Bakanlığı

Seyit HAYRAN, Aykut GÜL

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Meyve, besin değeri açısından yüksek ve glisemik indeksi düşük olduğundan tercih edilen besinlerin başında gelmektedir. Türkiye’de meyvecilik sektörü, iklim koşulları sayesinde üretim ve ihracat açısından dünyada önde gelen ülkelerden biridir. Meyve çeşitleri yumuşak çekirdekli, sert çekirdekli, sert kabuklu, üzüksü ile turunçgil ve diğer meyve türleri olmak üzere beşe ayrılmaktadır. Bu çalışmada, literatürde sert çekirdekli meyve kategorisinde bulunan kiraz, vişne, kayısı, erik ve şeftali-nektarin meyvelerinin Türkiye’de üretim, ihracat ve uluslararası rekabet gücü ortaya konmuştur. Araştırma döneminde şeftali-nektarin (%93.16) dışındaki bütün sert çekirdekli meyvelerde üretim artışı dünya ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. İhracatta ise, artış oranı bütün sert çekirdekli meyvelerde miktar bazında dünya ortalamasının üzerinde gerçekleşirken, değer bazında ise sadece kiraz (%845.84) dünya ortalamasının altında kalmıştır. Bu meyvelerin, uluslararası rekabet gücü analizinde ise Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (AKÜ), Açıklanmış Simetrik Karşılaştırmalı Üstünlükler (ASKÜ) ve Göreli İhracat Avantajı (RXA) indekslerinden yararlanılmıştır. Analiz sonucunda, dönem başında en yüksek rekabet indeks değerine sahip kiraz iken, dönem sonunda kayısı en yüksek rekabet indeks değerine sahip olup, vişne dışındaki sert çekirdekli meyveler yüksek rekabet gücüne sahiptir. Elde edilen sonuçlar, sert çekirdekli meyvelerin üretim ve ihracatındaki artışın devam edeceğini ve ihracattaki artış oranının, dünya ortalamasının üzerinde seyrederek rekabet gücünün artacağını ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: İhracat, rekabet gücü, sert çekirdekli meyveler, Türkiye

Coğrafi İşaret Tescilinin Yaratacağı Sosyo-Ekonomik Etkilerinin İncelenmesi: Bozcaada Çavuş Üzümü Örneği

Eylem DURMUŞ, Sema Ezgi YÜCEER, Sibel TAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Türkiye, sahip olduğu coğrafi konumu ve sosyo-kültürel değerleri ile zengin bir yöresel ürün potansiyeline sahiptir. Coğrafyanın doğası gereği üründe ortaya çıkan, ürünü benzerlerinden ayırt eden bu özelliklerin korunması coğrafi işaret tescili ile sağlanmaktadır. Coğrafi işaret tescili, ürünü ve üreticiyi ismin haksız kullanımından korurken sosyal, ekonomik ve kültürel bağlamda çeşitli faydalar sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, coğrafi sınırları Çanakkale ili Bozcaada ilçesi olarak belirlenmiş, coğrafi işaret tescilli Bozcaada Çavuş Üzümü'nün yaratacağı sosyo-ekonomik etkilerin incelenmesidir. Çalışmanın ana materyalini Nitel Araştırma Yöntemine göre hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilecek veriler oluşturacaktır. Veriler, tescil sahibi olan S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, Bozcaada Belediyesi, Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü'nde denetim sürecinde görev alan uzman ekip ve denetime dahil olan üreticilerden toplanacaktır. Çalışma sonuçlarının, coğrafi işaret tescili ana teması altında; bölgesel gelişim, ekonomik katkı ve pazarlama alt temalarına vurgu yapması beklenmektedir. Ana ve alt temalar çerçevesinde, coğrafi işaret tescilinin hem yöreye hem de üreticiye ekonomik kazanç sağlayacağı, ürünü daha yüksek fiyattan pazarlayabilme imkânı sunacağı, bölge turizminin gelişmesine ilave katkı sağlayacağı ve ürün kalitesine vurgu yaparak pazar oluşumuna zemin hazırlayacağı beklenen diğer sonuçlardır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafi işaret tescili, Bozcaada, Bozcaada çavuş üzümü

Akhisar'ın Sofralık Zeytin İhracatında Kalite ve Markalaşma

Kübra ÇÜMEN, Renan TUNALIOĞLU

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Akhisar, 824.885 dekar tarım alanı ile Manisa ilinin toplam tarım arazisinin %16'sına sahip en büyük ilçelerinden biridir. Türkiye'de 1980'li yıllar sonrasında değişen tarım politikaları nedeniyle tütün üretiminden vazgeçilmiştir. Bu nedenle önemli bir tütün üreticisi olan Akhisar ilçesinde tütün üretimi azaltılmış hatta tamamen vazgeçilmiştir. Bu kez Akhisar çiftçisi daha önce yetiştiriciliğine aşına olduğu zeytin üretimine ağırlık vermiş ve Akhisar ilçesi son yirmi yılda Türkiye'nin en önemli sofralık zeytin üreticisi konumuna gelmiştir. Bu araştırmada, Akhisar'ın tütün ekimi sonrasında sofralık zeytinde üretim, işleme ve ihracatındaki başarısı, firmaların kalite ve markalaşma süreçleri incelenmiştir. Araştırmada kullanılan nitel yöntem gereği, Akhisar'da yerleşik sofralık zeytin işleyen ve ihracat yapan 35 adet firma yöneticisi veya sahipleri ile yüz yüze görüşülmüştür. Bu kişilerden, yarı yapılandırılmış sorularla ve derinlemesine mülakat yöntemi ile elde edilen ses kayıtları metine aktarılmış ve çözümlenmiştir. Ardından yöntem gereği birincil, ikincil ve üçüncül kodlar oluşturulmuş ve analiz edilmiştir. Akhisar'da sofralık zeytin ihracatı yapan firmalar başarılarında, hammadde temininin %90'nının Akhisar'dan yapılmasına ve ilçede zeytin hasadının elle yapılıyor olmasına bağlı olduğunu belirtmişlerdir. Diğer yandan iç ya da dış piyasada markalaşmak için kaliteli üretimin sürdürülebilir olması gerektiğini ve bu konuda işbirliği yaptıklarını ifade etmişlerdir. Nitekim Türkiye'de ve yurt dışında yeşil sofralık zeytinde "Akhisar Domat Zeytin"i marka haline gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akhisar, sofralık zeytin, ihracat, kalite, markalaşma

HAYVANSAL ÜRETİM EKONOMİSİ

Türkiye’de Büyükbaş Hayvancılık Sektöründeki Gelişmeler

Aslı DALGIÇ, Vecdi DEMİRCAN

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Türkiye tarımında büyükbaş hayvancılık önemli bir sektör konumundadır. Sektörün, Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya, beslenmeye ve istihdama olan katkısının yanı sıra kırsal kesimde yaşayanların temel geçim kaynaklarından biri olması nedeniyle de önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı; Türkiye büyükbaş hayvancılık sektörünün 1991-2018 dönemindeki gelişimini göstermek, sorunları belirlemek ve önerilerde bulunmaktır. Çalışmada ikincil veriler kullanılmıştır. Türkiye’de büyükbaş hayvan varlığı 1991 yılında 12 339 073 baş iken, %39.56 oranında artış göstererek, 2018 yılında 17 220 903 başa ulaşmıştır. Büyükbaş hayvan varlığının %98.96’sını sığırlar ve %1.04’ünü manda oluşturmuştur. Türkiye’de toplam çiğ süt üretimi 2018 yılında 22.12 milyon ton olup, bunun %90.92’si büyükbaş hayvanlardan elde edilmiştir. Büyükbaş hayvanlardan elde edilen çiğ süt üretimi 1991 yılında 8 777 760 ton iken, %129.13 oranında artış göstererek 2018 yılında 20 112 619 tona ulaşmıştır. Toplam kırmızı et üretimi 2018 yılında 1.12 milyon ton olup; bunun %89.77’sini büyükbaş hayvanlardan sağlanmıştır. Büyükbaş hayvanlardan elde edilen kırmızı et üretimi 1991 yılında 318 366 ton iken %215.44 oranında artarak 2018 yılına gelindiğinde 1 004 261 tona ulaşmıştır. 2018 yılı itibariyle et/besi yemi paritesi 23.19’dur. Buna göre, üretici 1 kg et satarak 23.19 kg yem alabilmiştir. Süt/süt yemi paritesi ise 1.16 olarak bulunmuştur. Buna göre, üretici 1 kg süt satarak 1.16 kg süt yemi alabildiği belirlenmiştir. Türkiye’de 2018 yılı itibariyle damızlık sığır, kasaplık sığır ve sığır eti ithalat değerleri toplamı 717 492 620 Dolar’dır. Türkiye’ de son üç yılda damızlık sığır ihracatı olmamakla birlikte kasaplık sığır ve sığır eti ihracat değerleri toplamı 1 538 647 Dolar’dır. Üretici maliyetlerinin yüksekliği, örgütlenmenin yetersiz olması, işletme faaliyetlerinin kayıt altına almaması, bulaşıcı hayvan hastalıkları ve buzağı kayıpları ile yeterli mücadele edilememesi gibi sorunlar, büyükbaş hayvancılık sektörünün önemli sorunlarını teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Büyükbaş hayvancılık, süt, kırmızı et, üretim

Van İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

Mustafa TERİN, Melike CEYLAN, Kenan ÇİFTÇİ, İbrahim YILDIRIM
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Tarımsal üretimi arttırmanın, kaliteli ürün elde etmenin, piyasada rekabet edebilmenin ve tarım ile uğraşanların yaşam düzeylerini yükseltmenin en önemli araçlarından biri de üreticilerin etkin bir biçimde örgütlenmesidir. Türkiye’de büyükbaş hayvancılık konusunda en aktif ve etkin birlikler arasında Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birlikleri (DSYB) gelmektedir. DSYB’leri üyelerine, işletmelerin plakalandırılması, yeni doğam buzağuların küpelenmesi, aylık süt verim kayıtları ve süt ölçüm denetimleri, sürü hareket kayıtları, suni tohumlama hizmetleri, girdi temini, damızlık hayvan temini ve satışı ile yetiştirme ve beslenme konularında danışmanlık olmak üzere birçok konuda hizmet vermektedir. Bu çalışmada Van DSYB’nin yetiştiricilerine sağladığı hizmetlerin, yetiştiriciler tarafından nasıl değerlendirildiği, verilen hizmetlerden yetiştiricilerin memnun olup olmadığı ve birlikten beklentileri analiz edilmiştir. Araştırmanın ana materyalini oransal örnekleme yöntemiyle belirlenen 89 işletmeden elde edilen anket verileri oluşturmaktadır. Araştırmada üreticiler, DSYB’ne üye olma sürelerine göre üç gruba ayrılmıştır. Üyelik süresi 1-5 yıl olan işletmeler birinci grubu (%41.6), üyelik süresi 6-10 yıl olan işletmeler ikinci grubu (%36.0) ve üyelik süresi 10 yıl ve üzeri işletmeler üçüncü grubu (%22.4) oluşturmaktadır. Araştırmada çizelgeler gruplara göre oluşturulmuş ve analiz edilmiştir. Araştırmada; üreticilerin DSYB’ne üye olmalarını sağlayan en etkili faktörlerin sırasıyla hayvanlarının soy kütüğü kayıtlarının tutulması ve hayvancılık desteklerinden daha fazla faydalanmak olduğu, üreticilerin %68.54’ünün beklentilerinin karşılanmadığı ve üreticilerin %76.40’ının Birliği başarısız bulduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak; DSYB’nin yaptığı faaliyetlerin önemli bir kısmının üreticiler tarafından yeterli görülmediği söylenebilir. Birliğin üreticilerle daha fazla iletişim halinde olması ve üreticilerin sorunlarına yönelik daha fazla çalışma içerisinde olması ile üreticilerin Birlikten beklentilerinin ve memnuniyetlerinin artması sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Süt sığırcılığı, damızlık sığır yetiştiricileri birliği, Van

Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Teknik Yapısı Uşak İli Örneği

İlker GÖÇÖĞLU

Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü, İzmir

Mevlüt GÜL

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Süt sığırcılığı süt endüstrisinin birincil üretim başlığını oluşturduğundan bu alanda gerekli stratejilerin oluşturulması için mevcut durumun tespit edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada Uşak ilinde süt sığırcılığı yapan işletmelerin teknik yapısının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın ana materyalini tabakalı örnekleme yöntemi ile hesaplanan 127 adet işletmeciden yüz yüze görüşme yöntemiyle elde edilen veriler oluşturmaktadır. İşletmeler sağmal inek sayısına göre 4 grupta (I. grup, ≤ 5 baş; II. grup, 6-12 baş; III. grup, 13-25 baş; IV. grup, $25 \geq$ baş sağmalı bulunan işletmeler) incelenmiştir. Elde edilen veriler 2017 üretim sezonuna aittir. Süt sığırcılığı faaliyeti ile ilgili eğitim alan işletmecilerin %42.62 oranı ile en fazla IV. grup işletmeler olduğu, I. grup işletmelerin ise %14.29 pay ile en az eğitim alan işletme grubu olduğu saptanmıştır. İşletmeler ortalamasında büyükbaş hayvan birimi başına (BBHB) günde 6.00 saat, bölge ortalamasında ise 4.73 saat işgücü kullanıldığı tespit edilmiştir. Hayvanların yetiştirme ortamı olarak II. ve III. grup işletmelerin tamamında yeterli ışık ve havalandırma koşullarının olduğu, I. grup işletmelerin %42.86 oranıyla yem teminini kendi işletmesinden en çok sağlayan işletmeler olduğu belirlenmiştir. Yem teminini en çok kooperatiflerden sağlayan işletmelerin ise %52.17 oranıyla III. grup işletmeler olduğu saptanmıştır. Süt ve verim özellikleri değerlendirildiğinde; sağılan saf kültür ırkı sığır oranı işletme ortalamasında %80.4 iken bölge ortalamasında %79.78 olduğu, kültür melezi ırkı sığırın toplam sağılan sığır sayısı içerisindeki payı işletmeler ortalamasında %19.59 iken, bölge ortalamasında %20.22 olduğu belirlenmiştir. Yılda edilen süt miktarı işletme başına ortalama 156271.72 litre iken bölge ortalamasında 78694.94 litre olduğu, hayvan başı ortalama süt verimi işletme grupları arasında 4035.26 litre ile 6673.06 litre arasında değiştiği hesap edilmiştir. İşletmelerin %98.43'ünün daimi olarak veteriner çalıştırmadığı, %88.98'inin hayvanlarını düzenli olarak veteriner hekime sağlık kontrollerini yaptırdıkları belirlenmiştir. Bilgi kaynaklarına erişim noktasında IV. grup işletmelerin yayım elemanlarıyla görüşmeleri oranı %21.31 iken I. Grup işletmelerin %42.86 olduğu görülmüştür. İşletmenin sahip olduğu sürü büyüklüğü ile eğitim seviyesi, ticari hedef, işgücü ve sağmal başına ortalama süt verimi arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğu yayım elemanlarıyla görüşme durumu arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Süt sığırcılığı, tarım işletmeciliği, üretici tutumu, Uşak ili

Besi İşletmelerinde Çevresel Sürdürülebilirlik Düzeyi ve Etkili Faktörler: Samsun İli Örneği

Uğur BAŞER, Mehmet BOZOĞLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Günümüzde tarım sistemlerinin kırsal ekosistem ve doğayı koruyarak çevre kalitesine katkı sağlayacak nitelikte olması, çevre açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Samsun ilindeki besi işletmelerinin çevresel sürdürülebilirlik düzeyleri ve etkili faktörlerin ortaya konulmasıdır. Araştırmanın ana materyalini, Samsun ilinden tabakalı örnekleme yöntemine göre seçilen 155 besi işletmesiyle yüz yüze yapılan anketlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Çevresel sürdürülebilirlik endeksinin oluşturulmasında faktör analizi, çevresel sürdürülebilirliği etkileyen faktörlerin belirlenmesinde ise sıralı probit modelinden yararlanılmıştır. Araştırmada besi işletmelerinin çevresel sürdürülebilirlik endeksi 0.13 ile 0.94 arasında değişmekte olup, ortalaması 0.50'dir. Çevresel açıdan besi işletmelerinin %16.7'si düşük, %54.3'ü orta, %29'u ise yüksek düzeyde sürdürülebilirdir. Model sonuçlarına göre çevresel sürdürülebilirliği etkileyen faktörler kırmızı et üreticilerine üye olma, eğitim, yaş, arazi, refah kurallarına uyma ve göç olarak tespit edilmiştir. Çevresel sürdürülebilirliğin artırılabilmesi için işletmelere uygun desteklemelerle birlikte gerekli bilinçlendirme eğitimlerinin sağlanması gerekli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Besi sığırcılığı, çevresel sürdürülebilirlik, faktör analizi, sıralı probit, Samsun

CEVRE EKONOMİSİ

Türkiye’de Topraksız Üretim Yapan İşletmelerde Atık Suların Yeniden Kullanımı

Hatice TÜRKTEN, Çağatay YILDIRIM, Vedat CEYHAN, Rıdvan KIZILKAYA,

Arife ŞİMŞEK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Duygu ÖZKARTAL

SERA-BİR, Sera Yatırımcıları Üretici Birliği Derneği

Özgür ÖZKARTAL

EXCONAGRI Danışmanlık Hizmetleri

ÖZET

Su, yeryüzünün dörtte üçünü kaplayan ve canlılar için yaşamsal öneme sahip temel bir üretim faktörüdür. Ekolojik açıdan yaşam ortamı oluşturmasının yanı sıra içme ve kullanma, enerji üretimi, sanayi gibi birçok farklı amaçla kullanılmakta olan su ülkelerin ekonomisi için vazgeçilemez bir unsurdur. Dünya’da en çok su tarım sektöründe tüketilmekte olup, su kaynaklarının %70’i tarımda kullanılmaktadır. Suyun tarım ve diğer sektörlerde kullanımının su kaynakları üzerinde oluşturduğu baskı, su kıtlığını en önemli gündem maddesi haline getirmiştir. Su kıtlığının gelecekte iklim değişikliği nedeniyle daha da ağırlaşacak çevresel ve ekonomik sonuçlara yol açacağı tahmin edilmiştir. Bu nedenle araştırmada, Türkiye’de topraksız tarım üretimi yapan seracılık işletmelerin üretim sonucunda ortaya çıkan atık su miktarının tespit edilip, en uygun atık su yönetim biçiminin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma verileri, Türkiye’de topraksız üretim yapan seracılık işletmelerinden ve ülkemizde atık su değerlendirme yöntemlerini kullanan kurum ve kuruluşlardan bireysel mülakatlar yoluyla elde edilmiştir. Atık suların en iyi değerlendirme biçiminin belirlenmesinde kısmi bütçe analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarında Türkiye’de ortalama 54,1 dekarlık alanda topraksız tarımda seracılık yapıldığı ve dekara ortalama 417,5 lt atık su çıktığı tespit edilmiştir. İncelenen işletmelerin %18’inde atık suların yeniden kullanılmasını sağlayacak sistem bulunmaktadır. Atık su geri kazanım sistemlerini kullanan işletmelerde sudan %14 ve gübreden %25 tasarruf sağlandığı tespit edilmiştir. Suyun tekrar kullanılmasını sağlayacak sistemlerin yaygınlaştırılması ve üreticilerin bu konuda bilgilendirmesi su kıtlığını azaltabilecektir. Uygun kredi kullanımının oluşturulması, devlet, özel sektör iş birliğinin oluşturulması su tasarrufuna katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Atık su, topraksız tarım, en uygun atık su değerlendirme biçimi, atık suyun yeniden kullanımı

Yeşil Mutabakat ve Biyoekonomi Stratejisi Perspektifinden Tarladan Mutfağa Atıkların Yönetimi: Türkiye'nin Sıfır Atık Hedefi

Kadriye Elif MAÇİN, İbrahim DEMİR
İstanbul Teknik Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümü

ÖZET

Dünya'da üretilen gıdaların 1/3'ü atık olarak israf edilmektedir. Avrupa Birliği (AB) artan doğal kaynak tüketimi ve lineer ekonomi anlayışının meydana getirdiği kayıpları ve çevresel zararları önlemek için; 2012 yılında biyoekonomi stratejisini yayınlamış, bu stratejiyi 2018 senesinde döngüsel ekonomi anlayışını göz önünde bulundurarak güncellemiş ve 2019 yılında daha kapsamlı bir yaklaşıma sahip olan Yeşil Mutabakat'ı duyurmuştur. Türkiye israfla mücadele eden ülkeler arasındadır. Türkiye'de 2019 yılında Sıfır Atık Yönetmeliği yayınlanmıştır ve yönetmeliğin daha çok belediye atıklarına odaklandığı bilinmektedir. Fakat farklı kaynaklarda oluşan gıda atıkları incelendiğinde; konut ve iş yerlerinden (belediye atıkları) 17.7 milyon, tarım sektöründen 62.2 milyon ve çiftliklerden 198.9 milyon atık oluştuğu tespit edilmiştir. Bu durum gıda atıklarının yönetiminde daha bütüncül yönetim anlayışına ihtiyaç duyulduğunu ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışma; Türkiye'de gıda atıklarının yönetiminde tarladan tüketiciye ve tüketiciden atıkların bertarafına kadar geçen süreci incelemeyi, eksik yönlerin tespit edilmesini ve Yeşil Mutabakat ve Biyoekonomi perspektifinden önerilerde bulunmayı hedeflemektedir. Çalışmada öncelikle mevcut durumu tespit etmek için; ulusal planlar, yerel raporlar ve akademik yayınlar incelenmiştir. İkinci aşamada; AB çevresel politika ve stratejileri incelerken, ulusal veriler ile karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak; AB'de hali hazırda bulunan hedeflerin Türkiye için ulaşılmasının zor olduğu ve ulusal verilere göre güncellenmesi gerektiği anlaşılmıştır. Şehir merkezleri ve kırsal alanlar arasındaki ilişkiyi döngüsel hale getirecek, biyoplastik üretimi gibi hammaddeyi fosil kaynaklar yerine biyorafinerinden elde edilmesini sağlayan yeni iş modellerini geliştirecek, devlet, akademi ve özel sektör ortaklığını teşvik edecek ve halkın katılımını önemseyen ulusal biyoekonomi stratejisinin geliştirilmesi önerilmektedir. Döngüsel ekonomi anlayışıyla uyumlu olacak biyoekonomi stratejisinin Türkiye Çevre Ajansı önderliğinde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı destekleriyle hayata geçirilebilmesinin mümkün olacağı düşünülmektedir. Yeni biyoekonomi stratejisi ile tarım sektörünün, gayrisafi milli hasıla üzerindeki etkisi artacağına inanılmaktadır. Ayrıca, yenilebilir enerji kaynaklarının kullanımını artacak ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ulaşma noktasında önemli katkıları olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Biyoekonomi, döngüsel ekonomi, sıfır atık, yeşil mutabakat

Ekonomik Büyüme ve Atık İlişkisinin Panel Veri Analizi ile Değerlendirilmesi
Makbule Nisa MENCET YELBOĞA, Fatma Dilek METİN
Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Ekonomik faaliyetlerin artması atık miktarını artırmakla birlikte çevre sorunlarına neden olurken, sürdürülebilir ekonomik büyümeyi de olumsuz yönde etkilemektedir. Türkiye’de üretilen katı atık miktarında 2008 yılında 1960’lı yıllarına göre %609’luk bir artış yaşanmıştır ve katı atık miktarı 24.36 milyon tona yükselmiştir. Atık miktarındaki artışların ekonomiye ve çevreye beraberinde getirdiği olumsuz etkiler ile birlikte ülkelerin atık yönetimi için harcadıkları maddi kaynakları ve politikaları gittikçe artmaktadır. Türkiye ise 2017 yılında yaklaşık 34,4 milyar TL çevre koruma harcamasını %49’u atık yönetimine ve %35’i atık su yönetimine yapmıştır. Bu çalışmada 2010-2021 yılları arasında en fazla büyüyen ekonomiye sahip olan 10 ülke ve Türkiye’nin ekonomik büyüme oranları ile atık miktarı endeksi arasındaki ilişkinin panel veri tekniği kullanılarak incelenmesini amaçlanmıştır. Analiz kapsamında, atık miktarının Gayri Safi Yurt Milli Hasıla (GSMH) 'ya oranı ile ekonomik büyüme göstergeleri kullanılmıştır. Çalışmada atık miktarı endeksi ile ekonomik büyüme arasında nedensellik ilişkisine rastlanılacağı düşünülmektedir. Atık miktarı ile ekonomi bilimi arasında yakın ve karşılıklı bir ilişki bulunduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın ekonomik büyüme ve atık miktarı ilişkisi ile ve tarım sektörünün çevre duyarlılığına ve önemine dikkat çekeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Atık miktarı endeksi, sürdürülebilirlik, panel veri

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ- EKOLOJİ

Agroekolojinin Türkiye Tarımındaki Durumu ve Tarım Ekonomisinin Rolü

Tayfun ÖZKAYA, Fatih ÖZDEN

Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Agroekoloji bir bilim, uygulama ve hareket olarak dünyada tarımın ve kırsal kesimin içinde bulunduğu ekolojik, ekonomik ve sosyal krizlerini çözme kapasitesine sahiptir. Bu bildiride literatürden ve katılımcı olunan tarım ve gıda girişimlerinde yapılan gözlem ve değerlendirmelerden yararlanarak agroekolojinin Türkiye tarımındaki durumu analiz edilmeye ve yaygınlaşmasını hızlandıracak önlemler ve etkinlikler saptanmaya çalışılmıştır. Agroekolojinin yaygınlaşmasına en büyük engel endüstriyel tarım anlayışının fakültelerde, araştırma enstitülerinde, hatta çiftçi örgütlerinde kurduğu düşünsel hegemonyadır. Bu hegemonyayı kırmak açısından ülkemiz çok geç kalmıştır. Dahası endüstriyel tarımın kendi sistemi içinde küçük değişikliklerle, agroekolojiyi amaçları doğrultusunda kullanma çabaları henüz ülkemizde görülme de dünyada yaygınlaşmıştır. Bu da önemli bir tehlikedir. Agroekolojinin sadece belirli tekniklere indirgenemeyecek, her türlü sosyal bilimin de katıldığı bir olgu olduğu açıktır. Bunlar içinde tarım ekonomisi de önemli bir rol oynamaktadır. Agroekolojiyi teşvik edecek en önemli etken bilim, teknik, çiftçi ve tüketici kesimlerinin bu amaca yönelik ve aralarında dayanışma oluşturan örgütlenmeleridir. Agroekoloji için en uygun ortam, ürünlerin yerel üretilip yerel tüketilmesidir. Bunu gerçekleştirmek üzere gerek üretici ve gerekse de tüketici kooperatiflerinde, tarımla ilgili sendika, dernek, gıda grubu vb. kuruluşlarda agroekolojiyi temel alan bir politika değişikliğine ihtiyaç vardır. Merkezi ve yerel yönetimlerin agroekolojiyi bir politika olarak belirlemesi şüphesiz yayılma hızını arttıracaktır. Agroekolojik dönüşümlerin endüstriyel girdiler yerine biyo ürünlerin geçmesi olmadığı ve çok daha geniş değişikliklerin gerektiği, üç dört yılı bulan bir geçiş sürecine ihtiyaç duyduğu dikkate alınırca tarım ekonomisi çalışmalarının da değerlendirmelerinde daha geniş ölçekli ve süreli olması gerektiği açıktır.

Anahtar Kelimeler: Agroekoloji, sürdürülebilir tarım, tarım sistemleri, doğrudan pazarlama, tarım politikası

İklim Değişikliğinin Hayvansal Üretime Etkileri: Ardahan Örneği

Özlem EŞTÜRK, Dilek AYKIR
Ardahan Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü

ÖZET

İklim değişikliği; yağış rejiminde değişiklik, sıcaklık artışı, kuraklık veya sel gibi olumsuz sonuçlarla tarım sektörünü büyük ölçüde etkilemekte, bitkisel ve hayvansal üretim üzerinde baskı oluşturmaktadır. Günümüzde iklim değişikliğine bağlı yaşanan bu olumsuzlukları daha az seviyelere indirmek için iklim değişikliği senaryoları ile geleceğe yönelik durumun tespit edilmesi sürdürülebilir tarım ve gıda güvencesi açısından önem taşımaktadır. Bu kapsamda, Ardahan ili Türkiye’de büyükbaş hayvancılık sektöründe önemli bir potansiyele sahip olması nedeniyle çalışma alanını oluşturmuştur. Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nden ve TÜİK’ten alınan veriler ışığında, 1960-2019 yılları aralığında, sıcaklık ve yağış miktarındaki değişmelerle hayvansal üretim ve yem bitkileri üretimi arasında nedensellik ilişkisinin olup olmadığı Vektör Otoregresyon (VAR) Analizi ile belirlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, hayvansal üretim, yem bitkileri

Çorum İli Çeltik Üreticilerinin İklim Değişikliği Algıları ve Uyum Stratejilerini Etkileyen Faktörler

Fatma ÖZ

ATM Tarım A.Ş. Burhaniye, Balıkesir

Mehmet BOZOĞLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Dünyadaki diğer ülkelerle birlikte Türkiye'nin de, küresel iklim değişikliğinden önemli düzeyde etkilenmesi beklenmektedir. İklim değişikliğinin en fazla etkileyeceği sektör tarım, tarım sektörü içinde ise su tüketiminin en fazla olduğu çeltik ürünü olacaktır. Bu çalışmanın amacı, Çorum İlindeki çeltik üreticilerinin iklim değişikliği algı ve uyumlarını etkileyen faktörlerin ortaya konulmasıdır. Araştırmanın birincil verilerini, Çorum İli'nde çeltik üretimi yapan işletmelerden tabakalı tesadüfi örnekleme ile belirlenen 249 işletme sahibi ile yüz yüze yapılan anketlerden elde edilen birincil veriler oluşturmaktadır. Araştırmada çeltik üreticilerinin iklim değişikliği algıları ve adaptasyonlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesinde Heckman'ın iki aşamalı örnek seçim modeli kullanılmıştır. İklim değişikliği algısına sahip işletmelerin %94,3'ü bölgeye düşen yağış miktarının azaldığını, yaklaşık 1/3'ü yağışların düştüğü dönem ve şiddetinde değişiklik olduğunu belirtmiştir. İklim değişikliğini algılayan ve uyum önlemleri alan işletmecilerin %73,1'i iklim değişikliği uyum konusunda yeterli bilgisinin olmadığını, %50'si ise sermaye ve finansman imkânlarının yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Model sonuçları çeltik üreticilerinin iklim değişikliği algılarını; ilçeye uzaklık, ortaokul ve üstü eğitime sahip olma, tarım sigortası yaptırma, yeni teknolojiye erişim, hava durumunu takip etme ve verimde değişim yaşanması değişkenleri istatistiki olarak pozitif yönde etkilerken, yayım hizmetlerine erişimin istatistiki olarak negatif yönde etkilediğini göstermektedir. Çeltik üreticilerinin iklim değişikliği adaptasyonlarını; işletmelerin arazi varlığı, sulu arazi oranı, çiftçinin çeltik yetiştiricilik deneyimi, tarım sigortası yaptırma ve iklim değişikliği bilgi kaynağı değişkenleri istatistiki olarak pozitif yönde etkilerken, işletmelerinin İl merkezine uzaklığı istatistiki olarak negatif yönde etkilemektedir. İşletmelerin iklim değişikliği konusunda bilinçlendirilmesi ve adaptasyonlarının sağlanması için; çeltik üreticilerinin tarımsal faaliyetlerle ilgili bilgisinin artırılması ve iklim değişikliği uyum önlemlerine yönelik eğitim ve yayım çalışmalarının yapılması gerekli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, algı, adaptasyon, çeltik, Heckman'ın iki aşamalı örnek seçimi, Çorum

TARIMSAL PAZARLAMA

Afyonkarahisar İlinde Patates Üreticilerinin Sosyo-Demografik Özellikleri ve Pazarlama Sorunları

Bektaş KADAKOĞLU, Bahri KARLI

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Bu çalışmada, Afyonkarahisar ili; Sandıklı ve Şuhut ilçelerinde patates yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapıldığı köylerde patates yetiştiren işletmelerin sosyo-demografik yapısı ve pazarlama sorunları incelenecektir. Çalışmadaki işletmeler Neyman yöntemine göre belirlenmiş ve veriler 79 patates yetiştiren işletmeden yüz yüze görüşülerek anket yöntemi ile elde edilecektir. Çalışmada kullanılacak veriler 2019 üretim yılına ait olacaktır. Araştırma bulgularında; ortalama işletme genişliği, ortalama hane genişliği, işletmecilerin ortalama yaşı, işletmecilerin patates yetiştiriciliğindeki deneyim süresi, üreticilerin patatesi satış şekilleri ve pazarlama tercihleri, pazarlamada yaşadıkları sorunlar ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Patates, Afyonkarahisar, sosyo-demografik özellikler, pazarlama sorunları

Zeytinciliğin Devriâleminde Yeni Arayışlar

Renan TUNALIOĞLU

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Mücahit Taha ÖZKAYA

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü

ÖZET

Zeytin danesindeki çekirdeğin fidana, sonra uzun ömürlü bir ağaca, tekrar zeytin danesine, danenin zeytinyağına dönüşümündeki yolculuk, aynı zamanda iktisadi bir süreci de ifade etmektedir. Bu süreç, bir yandan zeytinyağının değer zincirindeki mevcut halkaların işlevlerini tanımlar iken bir yandan da her bir halkada yaratılan faydayı, kullanım alanının sınırsızlığını ve tüketimi değerli kılmaktadır. Hâlen dünyada zeytin ve zeytinyağı üretiminde söz sahibi ülkeler, maliyet, kalite ve marka üstünlüğüne sahip, yaratılan katma değer nedeniyle küresel piyasalardan daha fazla pay alan ülkelerdir. Bu ülkelerde en önemli özellik zeytincilik politikaları oluşturulurken farklı yaklaşımların önemsenmiş olmasıdır. Bu yaklaşımlar, üretim miktarını arttırmayı önemseyen “herkes tüketsin”, gastronomiyi önemseyen “özel lezzet talep edenler tüketsin”, koruyucu hekimliği önemseyen “sağlıklı ve uzun yaşamak isteyenler tüketsin” olarak tanımlanabilir. Bu tanımlamaların, emek-yoğun, sermaye-yoğun ve bilgi-yoğun olarak ifade edilmesi durumunda ise en yüksek katma değer gastronomi ve sağlık için üretim ile mümkün olabileceği kabul edilmektedir. Bu bağlamda, Türkiye zeytin ve zeytinyağı sektörü, dünyada olduğu gibi ciddi bir yol ayrımındadır. Bir taraftan kaliteli üretim ve markalaşma, bir taraftan da küresel piyasalarda yer alma çabaları son hızla devam etmektedir. Nitekim Türkiye’de, son on yıldan bu yana devlet, özel sektör, üniversite ve sivil toplum kuruluşları, temeli eğitime dayalı uzun ve sürdürülebilir çalışmalar yapmaktadırlar. Bu çalışmada, dünyada ve Türkiye’de bilgi-yoğun zeytincilikteki katma değer yaratan farklı unsurlar (çeşide özgü standartlar, korumalı havza coğrafi işaretleri, markalaşmada duyusal analiz vb.) karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Bilge ağaç, bilgi-yoğun, katma değer

TARIMSAL TEKNOLOJİLER ve TARIM EKONOMİSİ

Türkiye’de Geçmişten Günümüze Akıllı Tarım Uygulamaları

Emine BOZ YILMAZER, Renan TUNALIOĞLU

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından 2050 yılında dünya nüfusunun on milyar olacağı ve gıda ihtiyacının da %60 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Bu durum gelecekte gıda ihtiyacının karşılanmasında lokomotif sektör olan tarımın önemini bir kez daha arttırmaktadır. Diğer yandan, dünyada tarım alanlarının sınırlı olması, amaç dışı kullanımı (imar, maden, enerji) ve çevresel faktörler, tarımsal üretimde yenilikçi ve modern teknolojilerin kullanılmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu bağlamda, endüstri 4.0 olarak da adlandırılan yapay zekânın hayvansal ve bitkisel üretimde kullanılması bu yüzyıl başlarından beri dünya gündeminde daha sıklıkla yer almaktadır. Tarımın, endüstri 4.0’dan en büyük beklentisi, girdi maliyetlerinin azaltılmasına karşın verim ve gelirin artırılması, aynı zamanda da tarımda istenmeyen çıktılarını azaltılarak sürdürülebilirliğin sağlanmasıdır. Bu araştırmada ikincil veriler olan; konu hakkında daha önce yapılmış bilimsel araştırmalar, tez, makale, rapor, istatistikler vb. çalışmalardan yararlanıldı. Araştırmada, endüstri 4.0 teknolojilerinin tarım 4.0’a etkileri ve yaptığı katkılar araştırıldı. Çalışmada Dünyada kullanılan akıllı tarım uygulamaları ve Türkiye’de kullanılan akıllı tarım uygulamaları değerlendirildi. Türkiye’deki akıllı tarım uygulamalarının yaygın ve etkili kullanımı, ürünlerdeki verim, kalite ve dayanıklılık artışı, girdi kullanımı, kendine yeterlilik ve dış ticaret vb. konularda ülke ekonomisine katkıları literatür taramasına dayalı olarak ortaya konuldu.

Anahtar Kelimeler: Tarım 4.0, yapay zekâ, üniversite, teknokent

Tarımsal Yayımda Dijital Teknolojilerin Kullanımı
Tayfun ÇUKUR, Figen ÇUKUR
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Milas Meslek Yüksekokulu

ÖZET

Tarımsal enformasyon çiftçilerin üretimlerini artırabilmeleri için son derece önemlidir. Teknolojinin hızla gelişmesi, yayımcıların çiftçilerle iletişim kurma ve tarımsal enformasyon transferi biçimlerinde büyük değişikliklere neden olmuştur. Dijital teknolojiler günümüzde çiftçilere ulaşmada kullanılan önemli araçlar haline gelmiştir. Dijital tarımsal yayım çalışmalarında elektronik cihazlar veya internet aracılığıyla çiftçilere enformasyon aktarılması amaçlanmaktadır. Tarımsal yayım servisleri videodan televizyona, cep telefonundan sosyal medyaya kadar dijital teknoloji ve araçlardan yoğun olarak yararlanmaktadır. Bu çalışmada çeşitli ülkelerde tarımsal yayım çalışmalarında kullanılan dijital teknolojilerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal enformasyon, dijital teknoloji, tarımsal yayım

Üreticilerin Tarımsal Faaliyetlere ve Yeniliklere Karşı Tutumları: Edirne İli Örneği
Erol ÖZKAN, Başak AYDIN, Ozan ÖZTÜRK, Selçuk ÖZER, Ülviye ÇEBİ
Atatürk Toprak Su ve Tarımsal Meteoroloji Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Kırklareli

ÖZET

Bu çalışmada Edirne ilinde tarla içi damla sulama desteği alan ve almayan üreticilerin tarımsal faaliyetlerle ve yenilikleri benimseme durumları ile ilgili mevcut durumları ortaya konulmuştur. Edirne ilinde 2012-2017 yılları arasında damla sulama desteği alan 41 üreticinin tamamıyla anket çalışması yapılmıştır. Çalışmada, aynı sayıda damla sulama desteği almayan, ancak damla sulama desteği alan işletmelerle yaklaşık olarak aynı işletme karakteristiklerine sahip üreticilerle de anket çalışması yapılmıştır. Oluşturulan gruplar arasında farklılık olup olmadığı ki kare testi ile ortaya konulmuştur. Her iki grupta yer alan üreticilerin tarımsal faaliyetlerle ilgili öncelikli olarak TV programlarını izledikleri belirlenmiştir. Destek alan üreticilerin okudukları yayınlardan ve izledikleri programlardan öğrendikleri tarımsal bilgileri uygulama durumlarının destek almayan üreticilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Destek alan ve almayan üreticiler tarımsal yeniliklerle ilgili bilgileri en yüksek oranda tarım teşkilatı elemanlarından elde ettiklerini belirtmişlerdir. Destek alan üreticilerin %39.02'si, destek almayan üreticilerin ise %29,27'si yeni bir tarımsal yatırım ve teknolojiyi hemen kabul ettiklerini belirtmişlerdir. Ki kare testi sonucunda, üreticilerin yeni bir tarımsal yatırıma yönelik tutumlarının destek alma durumuna göre değişmediği belirlenmiştir. Bunun yanında ki kare testi sonucunda, üreticilerin sulama sistemi değişikliği yapma, tarım sigortası yaptıрма, toprak analizi yaptıрма, sertifikalı tohum kullanma durumlarının destek alma durumuna göre değiştiği belirlenmiştir. İyi tarım uygulama, organik tarım uygulama, hibrit tohum/fide kullanımı, örtü altı yetiştiriciliği yapma, koruyucu toprak işleme uygulama durumlarının ise destek alma durumuna göre değişmediği belirlenmiştir. Destek alan üreticilerin %26,83'ü, destek almayan üreticilerin ise %19,51'i damla sulama konusunda eğitime katıldıklarını belirtmişlerdir. Araştırma alanında, özellikle bölgenin tarımsal profiline uygun olarak, üreticilerin sulama, tarım sigortası, toprak analizi gibi konularda bilgilendirilmeleri yarar sağlayacaktır. Bunun yanında iyi tarım uygulamaları, organik tarım gibi çevreye ve insan sağlığına olumlu katkıları olan üretim şekillerinin bölgede gerekli ilerlemeyi sağlaması, üreticilerin eğitilmeleri ve bilgilendirilmeleri ile mümkün olacaktır. Bunun yanında, üreticilerin koruyucu toprak işleme uygulamaları konusunda bilgilendirilmeleri sürdürülebilir tarım açısından fayda sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Damla sulama desteği, üretici, yenilik, Edirne

GİRDİ MALİYETLERİ

Van İli Silajlık Mısır Üretim Maliyetinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma

Hediye KUMBASAROĞLU

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi MYO

Emine AŞKAN

İğdır Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Hayvancılık yapan işletmelerde yüksek verim alabilmenin yolu, yetiştirilen çiftlik hayvanlarının beslenmelerinin tüm yıl boyunca iyi bir şekilde yapılmasını gerektirir. Ayrıca hayvancılıkta kaba yem ihtiyacının yıl boyunca taze olarak karşılanmasının mümkün olmadığı ve bu ihtiyacın karşılanması için farklı yöntemlerin tercih edildiği bilinmektedir. Bu nedenle çiftlik hayvanlarının beslenmesinde yaygın olarak mısır, tahıl hasılı, darı çeşitleri ve sudan otu, yonca ve korunga, şeker pancarı yaprakları, ayçiçeği, ağaç dal ve yaprakları, sanayi artığı posaları silolanmaktadır. Bunlar arasında, yüksek düzeyde karbonhidrat içeren ve en kolay silolanabilen yem bitkisi özelliğini mısır taşımaktadır. Ayrıca, çiftlik hayvanları tarafından sevilerek tüketilmesi ve enerjice zengin olması, kış aylarında yeşil, sulu ve ekonomik olması ve çiftlik hayvanları için en iyi ve ucuz beslenme kaynağı olması, mısırı vazgeçilmez bir kaba yem kaynağı yapmaktadır. Dolayısıyla silaj yapılacak bitkilerin başında mısır gelmektedir. Mısır aynı zamanda işletmelere ot depolama sorununun ve depo masraflarının azaltılmasında da avantaj sağlar. Mısırın belirtilen özellikleri sayesinde, son yıllarda silajlık mısır üretiminin öneminin giderek artmaya başladığı ve silajlık mısır maliyeti üzerine yapılan araştırmaların da önem kazandığı anlaşılmıştır. Bu konuda yapılacak yerel düzeydeki çalışmalara olan ihtiyaç da artmıştır. Bu çalışmada hayvansal üretimin yoğun olarak yapıldığı Van ilinde silajlık mısır üretim maliyetinin hesaplanması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında, Van İlinde 2020 yılı için silajlık mısır üretimi yapan 116 adet işletme ile tam sayım yapılması amaçlanırken, 2021 yılının Şubat ve Mart ayları için de 116 adet işletmenin %40'ına karşılık gelen 46 adet işletmede yüz yüze anketlerin yapılması hedeflenmiştir. Gerçekleştirilecek olan araştırma sonucunda, Ülkemiz genelinde üretimi giderek yaygınlaşan silajlık mısırın üretim maliyeti, brüt üretim değeri, değişken masrafları ve brüt marjının hesaplanması ve yerel çiftçiler tarafından yürütülegelen mısır üretim planlamasının geliştirilmesi açısından ileriye dönük açıklayıcı bilgilerin sunulması planlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Silajlık mısır, üretim maliyeti, brüt marj, Van

Türkiye’de Yem Fiyatlarında Soya Etkisi

Merve AYYILDIZ

Yozgat Bozok Üniversitesi Tarım ve Doğa Bilimleri Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Türkiye soya üretiminde önemli fırsatlara sahip olmasına rağmen tüketicilerce pek fazla tercih edilmemesi, soya üretimi maliyetlerinin yüksekliği, göreceli olarak yeterli seviyede destek verilmemesi ve pazarlama sorunları nedeniyle üretim kısıtlı kalmaktadır. Bu nedenle Türkiye’nin dışa bağımlılığının yüksek oranda olduğu soyanın, özellikle yem sanayinde en fazla ithal edilen ürün olduğu bilinmektedir. Bu durum yem fiyatlarının belirlenmesinde soya ürününün baskın etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. İthalat miktar, fiyat ve politikaların yem fiyatlarına etkisini belirlemek amacıyla bu çalışmada, 2007-Ocak/ 2020 Ağustos dönemi kapsamında FMOLS-DOLS modelleri ile kullanılmıştır. Model sonuçlarına göre, beklenildiği gibi yem fiyatları üzerinde vergi indirimlerinin azaltıcı, ithalat miktarının ve soya fiyatının ise arttırıcı etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle hayvancılık sektörü için önemli bir maliyet unsuru olan yem fiyatlarının istikrarlı bir yapı kazanması için soya üretimini arttırıcı destek ve teşvik politikalarının yanı sıra fiyatları düzenleyici dış ticaret politikalarının geliştirilmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yem fiyatları, hayvancılık, soya üretim ve ticareti, Fmols-Dols Modelleri

Mardin İlinde Damla Sulama Desteği Alan ve Almayan İşletmelerde Dane Mısırın Üretim Girdileri ve Maliyetleri

Şeyda İPEKÇİOĞLU, Tali MUNİS, Meral ANLAĞAN TAŞ
GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZET

Bu araştırmada Kırsal Kalkınma Destekleri kapsamında tarla içi damla sulama desteği programından destek alan ve destek almayan işletmelerin üretim girdileri ve maliyetleri belirlenmiştir. Bu kapsamda Mardin ilinde 2019 üretim döneminde destek alan ve almayan 36 işletme ile görüşülmüştür. Toplamda 72 işletmeyle anket çalışması yapılmıştır. Araştırma verileri belirlenen köylerdeki damla sulama desteği alan ve almayan üreticilerle yüz yüze görüşmek suretiyle anket yapılarak toplanmıştır. İşletmelerden elde edilen verilerin analizi sırasında karşılaştırma yapmada benzer işletmelerin kullanılmasını daha uygun olacağı için, destek alan ve almayan işletmelerin belirlenmesi aşamasında, işletmelerin benzer özellikte olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmada, damla sulama desteği alan ve almayan işletmelerde yoğun olarak yetiştirilen dane mısır ürününün maliyet analizleri yapılmıştır. Söz konusu ürün için harcanan girdiler, değişken ve sabit masraflar, bir kg ürün maliyeti, verim ve gayri safi üretim değerleri, brüt kar, net kar ve nisbi kar değerleri hesaplanarak çizelgeler halinde verilmiştir. Mardin ilinde destek alan işletmelerde bir kg dane mısır yetiştirmenin maliyeti 0,65 TL olarak bulunmuştur. Toplam değişken masraflar 404,25 TL, toplam sabit masraflar 147,95 TL olup, üretim masrafları toplamı 552.20 TL'dir Mardin ilinde destek almayan işletmelerde bir kg dane mısır yetiştirmenin maliyeti 0,68 TL olarak bulunmuştur. Toplam değişken masraflar 420,89 TL, toplam sabit masraflar 154,85 TL olup, üretim masrafları toplamı 575.74 TL'dir. Her iki işletme grubunda da dane mısır yetiştiriciliği karlı olmakla birlikte, destek alan işletmelerde dane mısır yetiştiriciliğinin daha karlı olduğu görülmektedir. Araştırmada ayrıca, dane mısır ürünü teknik etkinliği analiz edilmiştir. Mardin ilinde dane mısır üretiminde ortalama teknik etkinlik destek alan işletmeler için 0.925, destek almayan işletmeler için 0.900 olarak hesaplanmıştır. Destek alan işletmeler çıktı miktarını korumak şartıyla girdi miktarlarında ortalama %7,5, destek almayan işletmeler ise %10 oranında bir azalma sağladıklarında tam etkinliğe ulaşabileceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Dane mısır, maliyet analizi, Mardin

Şanlıurfa İlinde Damla Sulama Desteği Alan ve Almayan İşletmelerde Pamuğun Üretim Girdileri ve Maliyetleri

Şeyda İPEKÇİOĞLU, Meral ANLAĞAN TAŞ, Tali MUNİS
GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZET

Bu araştırmada Kırsal Kalkınma Destekleri kapsamında tarla içi damla sulama desteği programından destek alan ve destek almayan işletmelerin üretim girdileri ve maliyetleri belirlenmiştir. Bu kapsamda Şanlıurfa ilinde 2019 üretim döneminde destek alan ve almayan 14 işletme ile görüşülmüştür. Toplamda 28 işletmeyle anket çalışması yapılmıştır. Araştırma verileri belirlenen köylerdeki damla sulama desteği alan ve almayan üreticilerle yüz yüze görüşmek suretiyle anket yapılarak toplanmıştır. İşletmelerden elde edilen verilerin analizi sırasında karşılaştırma yapmada benzer işletmelerin kullanılmasını daha uygun olacağı için, destek alan ve almayan işletmelerin belirlenmesi aşamasında, işletmelerin benzer özellikte olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmada, damla sulama desteği alan ve almayan işletmelerde yoğun olarak yetiştirilen pamuk ürününün maliyet analizleri yapılmıştır. Söz konusu ürün için harcanan girdiler, değişken ve sabit masraflar, bir kg ürün maliyeti, verim ve gayri safi üretim değerleri, brüt kar, net kar ve nisbi kar değerleri hesaplanarak çizelgeler halinde verilmiştir. Şanlıurfa ilinde destek alan işletmelerde bir kg pamuk yetiştirmenin maliyeti 1,36 TL olarak bulunmuştur. Toplam değişken masraflar 533,73 TL, toplam sabit masraflar 215,06 TL olup, üretim masrafları toplamı 748.79 TL'dir. Ortalama verim 550 kg, gayri safi üretim değeri 1882,50 TL, brüt kar 1348,77 TL, net kar 1133,71 TL olarak belirlenmiştir. Şanlıurfa ilinde destek almayan işletmelerde bir kg pamuk yetiştirmenin maliyeti 1,31 TL olarak bulunmuştur. Toplam değişken masraflar 514,33 TL, toplam sabit masraflar 205,96 TL olup, üretim masrafları toplamı 720.29 TL'dir. Ortalama verim 550 kg, gayri safi üretim değeri 1512,50 TL, brüt kar 998,17 TL, net kar 792,21 TL olarak belirlenmiştir. Her iki işletme grubunda da pamuk yetiştiriciliği karlı olmakla birlikte, destek alan işletmelerde pamuk yetiştiriciliğinin daha karlı olduğu görülmektedir. Şanlıurfa ilinde pamuk üretiminde ortalama teknik etkinlik destek alan işletmeler için 0.953, destek almayan işletmeler için 0,831 olarak hesaplanmıştır. Destek alan işletmeler çıktı miktarını korumak şartıyla girdi miktarlarında ortalama %4,7, destek almayan işletmeler ise %16,9 oranında bir azalma sağladıklarında tam etkinliğe ulaşabilecekleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pamuk, maliyet analizi, Şanlıurfa

GİRİŞİMCİLİK- İŞLETME

Bozcaada'da Kadın Girişimcilik Potansiyelinin Belirlenmesi ve Geliştirilmesi Stratejileri

Sibel TAN, Selma KAYALAK, Bengü EVEREST, Sema Ezgi YÜCEER, Eylem DURMUŞ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Ülkelerin kalkınma plan ve programlarında aktif nüfusun istihdam olanaklarının artırılması başta gelen hedeflerden birisidir. İstihdam artışı kamu kurum ve kuruluşları aracılığı ile olduğu gibi özel sektör veya bireysel girişim çabaları ile de mümkün olabilir. Bu bağlamda kadın girişimcilik faaliyetleri kalkınma açısından çok önemlidir. Son yıllarda önemli bir cazibe merkezi olan Bozcaada İlçesinin ekonomisi bağcılık, şarapçılık, balıkçılık ve turizme dayalıdır. Son yıllarda özellikle ilçe ekonomisinin en büyük gelir kaynağı olan turizm potansiyeli, kadın emeği ile zenginleşmektedir. Araştırmanın ana materyalini Bozcaada ilçesindeki kadın girişimcilerden anket yoluyla elde edilen birincil nitelikli veriler oluşturacaktır. Bozcaada ilçesinde önder girişimci kadınlarla yapılan ön mülakat neticesinde kadın girişimcilerin 7 faaliyet alanında çalıştığı tespit edilmiştir. Bu faaliyet alanları; 1. Gıda üretimi, 2. Seramik ürünleri üretimi, 3. Oya vb. el sanatları faaliyetleri, 4. Pastane işletimi, 5. Pansiyonculuk, 6. Bitkisel üretim (tıbbi ve aromatik ürün ve bağcılık), 7. Hizmet sektörüdür. Çalışma amacına ve bölgedeki girişimci potansiyeli dikkate alınarak gayeli örnekleme yöntemi kullanılacaktır. Böylece belirlenen her alanda faaliyet gösteren 10 kadın girişimci olmak üzere toplamda 70 kadın girişimci ile anket çalışması yapılması planlanmaktadır. Çalışmada kadın girişimcilerin sosyo-ekonomik özelliklerinin analiz ve değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanılacaktır. Ölçülebilir sayısal verilerin ortalamalarının karşılaştırılmasında t-testinden yararlanılacaktır. Sayılamayan değişkenler için ise en uygun analiz yöntemi olan Ki-Kare testi esas alınacaktır. Çalışmada kadın girişimcilerin sorunları ve beklentilerinin tespitinde temel istatistiklere ilave olarak regresyon analizi gibi ekonometrik yöntemler kullanılacaktır. Projeden elde edilen bulguların yürürlükte olan kırsal kalkınma politikalarında kadın girişimcilik konusunun irdelenmesi ve bu konudaki desteklerin artırılması konusunda katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, kadın girişimcilik, kırsal turizm, Bozcaada

IPARD Destekleri Kapsamında Proje Sunan Yatırımcıların Yapısal Özelliklerinin Belirlenmesi: TR-22 Bölgesi Örneği

Sibel TAN, Bengü EVEREST, Sema Ezgi YÜCEER
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü
Ümit ORTAN
Tarım ve Orman Bakanlığı

ÖZET

Türkiye'nin kırsal kalkına vizyonu; yerelde doğal ve kültürel mirasın korunması esasını esas alarak, mevcut doğal ve beşerî kaynakların kullanımı ile kırsal toplumun refah seviyesinin kentsel alanlarla uyumlu hale getirilmesidir. Türkiye'nin AB'ne tam üyelik sürecinde AB mali yardım mekanizması yeniden tanımlanmış, AB mali yardımları "Katılım Öncesi Yardım Aracı (Instrument for Pre-Accession-IPA)" ile tek çatı altında ve tek bir hukuki çerçevede toplanmıştır. Beş bileşene sahip olan IPA'nın Kırsal Kalkınma Bileşeni çerçevesinde küçük ve orta ölçekli tarım işletmelerinin çeşitli fonlarla desteklenerek güçlendirilmesi ve rekabet şanslarının artırılabilmesi hedeflenmiştir. Bu amaca ulaşmada genelde %50 hibe desteği ve %50 öz kaynak kullanımıyla gerçekleşecek yatırım projeleri en önemli araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı; Çanakkale ve Balıkesir İllerini kapsayan TR-22 Bölgesinde IPARD destekleri kapsamında TKDK'ya proje sunan yatırımcıların yapısal özelliklerinin belirlenerek ortaya konulmasıdır. Araştırma materyalini, birincil ve ikincil veri kaynakları oluşturmuştur. Araştırma bölgesi olarak seçilen TR 22 bölgesi (Balıkesir Çanakkale) TKDK aracılığıyla fon kullanmak üzere başvuran yatırımcılar çalışmanın ana popülasyonunu oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına alınacak yatırımcı sayısının belirlenmesinde oransal örnekleme formülü kullanılmış ve 120 üretici anket yapmak üzere seçilmiştir. Anket sonuçları sayı ve yüzde, ki-kare testleri ve regresyon analizleri ile değerlendirilmiştir. Projesi başvurusu yapan yatırımcıların yapısal özelliklerinin tespit edilerek, bölgedeki potansiyel faydalanıcıların proje hazırlama ve uygulama konusunda farkındalıklarını arttırmak, ele alınan konuya ilişkin olarak gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutmak ve veri sağlamak çalışmadan beklenen sonuçlardır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal kalkınma, IPARD, TR-22 Bölgesi.

Tarım İşletmelerinde İşgücü Başına Düşen Sermayenin İşletme Başarısına Etkisi

Zuhal KARAKAYACI, Merve BOZDEMİR AKÇİL, Orhan EROĞLU,
Zeki BAYRAMOĞLU

Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Tarım sektörü; beslenme ve gıda ihtiyacının karşılanması yanı sıra, tarıma bağlı ve tarıma dayalı sanayilerin sürdürülebilirliğinin sağlanması, nüfusun istihdamına yönelik çalışma alanlarının oluşturması açısından son derece önemlidir. Tarımın; ekonomik büyüme ve istihdama sağladığı katkıların sürdürülebilir olması için tarımda istihdam edilen nüfusun analiz edilmesi ve planlanması gerekmektedir. Bunun için de tarımsal nüfusu oluşturan işletme içi ve işletme dışı işgücünün belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Tarımsal işgücü doğal kaynakların kullanımına dinamizm kazandıran ve sermayenin etkinliğini artıran bir üretim faktörüdür. Bunun için de öncelikle tarımsal kaynakların etkin kullanılmasına, üretim süreçlerine yönelik katma değer yaratılmasına ve kaynakların planlanmasına doğrudan katkı sağlayacak işgücü kaynaklarının analizine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücünün planlanmasında önemli kriterlerden birisi işletme sermayelerinin içerisinde işgücünün dağılımıdır. İşgücü çeşitlerinin sermayeye dağılımı bu çalışma kapsamında incelenmiştir. Tarım işletmelerinde ekonomik ve finansal işlemlerin kayıt altına alınmaması ve bu doğrultuda yararlanılabilecek bir veri tabanının bulunmaması nedeniyle çalışmada anket yöntemine başvurulmuştur. Ankara, Beypazarı ilçesinde 2019-2020 üretim yılı içerisinde yapılan çalışma kapsamında 79 işletmeyle yüz yüze anket yapılmıştır. İşletmeler arazi genişlikleri esas alınarak tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemine göre sınıflandırılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde sermaye hesaplama yöntemleri kullanılmış ve işletmelerin işgücü varlığı EİB esas alınmıştır. Tarım işletmelerindeki işgücü çeşitlerine göre sermaye grupları analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçların tarım işletmelerine yönelik planlamalara ve uygulanacak politikalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arazi varlığı, işgücü, sermaye, sürdürülebilirlik, tarımsal işgücü

POSTER BİLDİRİ ÖZETLERİ

Değer Zinciri Kavramı ve Analizi
Sıdıka BOZKIRAN, Göksel ARMAĞAN
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Birleşmiş Milletler tarafından 2015 yılında sürdürülebilir kalkınma amaçları olarak belirlenen 17 başlıktan ilki yoksulluğu, ikincisi ise açlığı sona erdirmektir. Türkiye’de tarım sektörü sadece üretim potansiyeline değil aynı zamanda ihracat potansiyeline sahiptir. Ancak bu potansiyel yeteri kadar değerlendirilememektedir. Türkiye’nin 2023 yılındaki toplam 226,6 milyar \$ ihracat hedefinin yaklaşık %18’inin (39,9 milyar \$) tarımsal ürünlerden elde edileceği öngörülmektedir. Türkiye’nin bu hedeflerine ulaşması ve sürdürülebilirliğini sağlaması için değer zinciri boyunca üreticiden tüketiciye kadar yer alan paydaşların durumlarının iyileştirilmesine yönelik kalıcı çözümlere ihtiyaç duyulmaktadır. Mal ya da hizmetin fikirden hizmet ya da ürün haline gelmesi sonucunda, üretimin ara evrelerinden son tüketiciye ulaştırılması ve tüketici tarafından kullanımının sağlanmasına kadar faaliyetlerin tümüne değer zinciri, denilmektedir. Değer zinciri analizi ise ele alınan ürün veya hizmetin girdi çıktı yapısı, nakil ve ulaştırma olanakları, yetki ve güç ilişkileri yani yönetim, kurumsal olmak üzere dört boyutta analiz edilme sürecidir. Bu çalışmanın amacı yaygın olarak kullanılan değer zinciri analizinin üç farklı yaklaşımını ortaya koymaktır. Bu yaklaşımlardan birincisi farklı politika seçeneklerinin etkisinin nicel olarak analizinin yapıldığı, politika oluşturma amacıyla kullanılan “FAO”nun yaklaşımıdır. İkinci yaklaşım “Değer Bağlantıları” yaklaşımıdır. Bu yaklaşım değer zincirini ekonomik kalkınmayı teşvik etmeye yönelik nitel olarak analiz etmeye yarayan bir yöntemdir. Üçüncü ve son yaklaşım ise “Kalkınma İçin Değer Zinciri Analizi” olarak adlandırılan ve Avrupa Birliği sürdürülebilir kalkınma faaliyetlerini yürütmede kullanılan, şeffaflık ve hesap verilebilirlik özelliği olan bir yöntemdir. Bu yaklaşımlardan sonuncusu niteliksel ve niceliksel analiz içermektedir ve sürdürülebilirliği çevresel, sosyal ve ekonomik boyutta ele almaktadır. Tarım sektöründe farklı amaçlar için yapılan bu değer zinciri yaklaşımlarından literatürde uygulaması olanlar değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değer zinciri analizi, sürdürülebilirlik, tarım

Gıda Hakkı, Gıda Güvencesi, Gıda İsrafı Kavramları ile İlgili Temel Kavramlar Işığında Gıda Politikalarının İncelenmesi

Osman İNAN, Sema KONYALI

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

ÖZET

Günümüzde gıdaya olan talep giderek artmasına rağmen, bireylerin yeterli ve dengeli beslenemediği görülmektedir. Bir yandan, gıda tüketiminin fazla olması, gıda artıklarının ortaya çıkması, gıda israfı gibi konular tartışılırken, diğer yandan bir milyara yakın insan için açlık sorunu ortaya çıkmıştır. Bunun neticesinde de gıda hakkı, gıda güvencesi gibi kavramlar ve bu kavramlarla beraber anılan mevcudiyet, erişilebilirlik, süreklilik vb. konular son yıllarda çok tartışılmaktadır. Gıda israfını önlemeye yönelik çalışmalar yapılsa da, israf edilen gıda miktarı her geçen gün giderek artmaktadır. Bu tezat durumu ortaya çıkaran nedenler dünyada var olan ekonomik etkiler, savaşlar, göçler, kötü yönetimler olarak sayılabilir. Küresel düzeyde açlık sorununun temelinin yapısal ekonomik nedenlerden geldiği belirlenmiştir. Bunun çözümüne yönelik kalıcı politikalar oluşturulmalıdır. Uzun vadede ekonomik sistemin getirdiği yapısal bozuklukların başlıca çözümlerine odaklanılmalıdır. Kısa ve orta vadede ise kişileri güvenilir gıdaya ulaştıracak çözümler geliştirilmelidir. Gıda hukukunda yapılacak yasal düzenlemelerle kişilerin gıda hakkı korunmalı, gıda hakkı ve gıda güvencesi başlıca öncelik olarak görülmelidir. Bununla beraber uygulamada gıda sektörüne yönelik desteklemeler gözden geçirilmeli, kişinin temel hakkı olan gıda hakkını sağlamaya yönelik yapısal problemler kalıcı olarak uzaklaştırılmalıdır. Bu hedefle, sosyal politikalar ve gıda politikaları birlikte yürütülmelidir. Bu araştırmada, gıda hakkı, gıda güvencesi, gıda israfı, gıda bankacılığı, gıda hukuku gibi kavramlara değinilerek, bu temel kavramlar ışığında Türkiye'deki gıda politikalarının mevcut gelişimi değerlendirilmiş ve sorunlar incelenerek çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gıda hakkı, gıda güvencesi, gıda israfı, gıda politikaları

KONGRE SONUÇ AÇIKLAMASI [BASIN]

XIV. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü ev sahipliğinde 15-17 Eylül 2021 tarihinde E-Kongre olarak düzenlenmiştir. Ana teması sürdürülebilir kalkınma olan kongrede küresel ısınma, iklim değişikliği, çevresel sorunlar, gıda arzında yaşanan problemler gibi üreticileri, tüketicileri ve ekolojik dengeyi yakından ilgilendiren ana konularda sözlü ve poster sunumlar gerçekleştirilmiştir. Kongremizde tarım politikası, tarımsal piyasalar, finansal piyasalar ve tarım, uluslararası ticaret, pazarlama, tarıma dayalı sanayi, kırsal kalkınma, tarımsal yayım, doğal kaynaklar ve çevre ekonomisi gibi ülkemizi ve küresel ölçekte tarım ekonomisini ilgilendiren alt konularda bilimsel çalışmaların sonuçları paylaşılmıştır. Böylece politika dizaynına yardımcı olacak veri ve bulguların iletilmesi de amaçlanmıştır. Kongremizin özel oturumunda *Güncel Gelişmeler Bağlamında Tarım Ekonomisi Eğitimi* adlı bir panel oturum gerçekleştirilmiştir. Panelde tarımsal eğitimde güncel sorunlara yönelik müfredatın geliştirilmesi, lisansüstü eğitimde kalitenin ilgili ölçütler çerçevesinde güçlendirilmesi, güncel tarımsal sorunların çözüm önerilerinde tarım ekonomistlerinin daha etkin rol alması vurgulanmıştır.

Güncel sorunların başında gelen küresel ısınma ve iklim değişikliği tarımsal arzı olumsuz yönden etkilediğinden arzda oluşan dalgalanmaların üreticilere ve fiyat artışlarından dolayı da tüketicilere negatif yansımaları olmaktadır. Bu durum iklim eylem planlarında gıda güvencesini önceleyen politikaların ve uyum stratejilerinin önemini ortaya koymaktadır. Gıda güvencesinin sağlanmasına yönelik tarım politikalarında gıda arzını güvence altına alacak destekleme politikalarının dizayn edilmesi ve girdi fiyatlarındaki artışı telafi edecek düzenlemeler, aynı zamanda gıda fiyatlarının istikrarı açısından da gereklidir. Doğal kaynaklar ve ekolojik dengenin korunması, gıda güvenliği önlemlerinin arz zinciri içerisinde etkin bir şekilde uygulanması ve sorumlu üretim ve tüketim anlayışı, gelecek nesillerin daha sağlıklı bir çevrede yaşamalarının temin edilmesi ve sürdürülebilir bir kalkınma açısından önem arz etmektedir. Küresel piyasalarda tarımsal ürünlerin rekabet gücünün artması uygun maliyette üretim, sektördeki ilgili paydaşlarla iş birliği, coğrafi işaretli ürünlerin yaygınlaşması ve etkin pazar araştırmaları ile mümkün olabilecektir. Önemi giderek artan girişimcilik ve kadın girişimcilik, istihdamın ve işgücüne katılımın artması açısından oldukça önemli olup ilgili sektörlerle iş birliği içerisinde eğitim müfredatının geliştirilmesi ve uygulamaya yönelik faaliyetler bu konuda yararlı olacaktır. Saygılarımızla.

SPONSORLAR VE DESTEKLEYEN KURULUŞLAR

ZER ZEYTİNCİLİK

AVRASYA TARIM
EKONOMİSTLERİ DERNEĞİ

ISBN No: 978-605-73815-0-7